

Fütüvvet - Nâme - i

Şeyh Seyyid Huseyn ibni Gaybî

Fütüvvet-Nâme-i Şâh-ı Vilâyet
Balım Sultan kılup dâim şehâdet

Abdûlbâki Gölpınarlı

Bismillâhir rahmânir rahîm

Elhamdü lillâhillezî zeyyenel fütüvveti bil îman ve beyyenel mürüvveti bil keremi vel ihsân — ve münevveri (nevvere) kulûbi evliyâihi bi nûketi dekaayıkı maârifil fütüvveti vel irfân — ve caalel fütüvveti eslemüt turukı ve adâvet'ş şeytâne ve semerül (semerel) âdâbi — min seçeril fityân ellezî kâne ve mâ kâne ve lâ vakte ve lâ zamân — ve eşhedü en lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîke lehur rahmân ellezî allemel Kur'ân — ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûluhu sâhibil ilmi vel furkaan ve mâlikil — hûrî vel vildân Sallallâhu aleyhi ve alâ âlihi vet-tâbiîne bil ihsân — ve radıyallâhu anis Sâdıkı (Sıddıykı) vel Âdili vel Câmî'-il Kur'ân ve alâ Aliyyibni — Ebî-Tâlibi kaatilil küffârı ve husnil ihsân ve ales saideyniş — şehideynil mazlûmeynil maktûleynil makbûleynil Haseni vel Huseyni — (Seyyideyi) şebâbı ehlil îmân ve alâ Zeynil Âbidi vel Bâkırî ves Sâdıkı İmâmu—l hakkı ve hâdil cinân ve alel Kâzımı (ver) Rızâ vet Takıyyi ven Nakıyyi — vel Askeriyyi ves Sâhibiz zamân ve alâ küllit Tâbiîne ehlil — mağfireti vel gufrâni ilâ âhiril ezmân âmine bi Muhammed'in seyyidis sakelân — ve ba'd ez hamdu lillâhi ves salâtu alâ Rasûlillâh pes vâcib oldur ki — 2. 74. a pâdişâh-ı İslâma duâ ve senâ kılavuz; zîrâ anlar «Atıullâhe ve atû—r Rasûle ve ulul emri minkum» teşrîfin bulupdururlar, Vessalâti nu — zıllullâhi taâlâ fil aradîn hil'atın giyüpdürürler; pes lâzımdur ki — duâ cevâhirin bularun üzerine nisâr idevüz. İy kulların gönli içinde — sırrın bilen sübhân ve iy kamûnun hâcetin revâ kılan sultân, bu yokdan — yaradılmış kulun kuvvetini artur; İslâm dîninün hemîşe izzetini — ve devletini artur; Müsülmanlık gerisini dâim müeyyed, muzaffer nusratını artur — hemîşe diyâr-ı İslâmi-

yânı emn ü emân içinde âbâdân ma'mûr kılğıl — ve pâdşâh-ı İslâ-
miyan hemîşe sulh u salâh ve emn ü felâh içinde âsûde — kılğıl.
Alel husûs duâ-yı her sâhib-kurbetî ki kabûl-i karîb-i ibâdet —
bâsed ve senâ-yı her âlî-himmetî ki mahall-i kabûl kerdâned misâr-ı
hazret-i hümayûn — ve fidâ-yı devlet-i rûz-efzûn nâsır-ı ibâdullah
hâfız-ı bilâdullah — şâhengâh-ı a'zam sultân-ı muazzam melikir rı-
kaabil ümem sâhibis seyfi — vel kalem seyyidis salâtînîl Arabî vel
Acem zıllullâhi fil aradîn — padişâh-ı cihan-güşây melik-i kadr-i
âli-re'y, âdil-dil, müeyyed-yed — muzaffer-fer Süleyman-man Siyâ-
vuş-veş Tehemten-ten, Sikender-der — nâşiril adli vel ihsân bâsıtıl
emni vel amân; elâ hüve Sultan ibni Sultan — 3. 74. b. Sultan Mu-
hammed Hân ibni Murad Hân ibni Muhammed Hân ibni Bâyezîd
Hân ibni Orhan — ibni Osmân halledallâhu sultânehu ve sebbete
erkânehu ve afâda alâ kâffeti—l enâmi ihsânehu. Kıt'a

*Hezâran şülkr ü minnet zül Celâle —
Ki halka rahmet ü ihsân kâlbudur*

*Cihan halkına bir aklı mükemmel —
Ferâset ıssın sultan kâlbudur*

*Ne kahr ıssı ve fikr ıssıdırur kim —
Aceb hükm ü aceb ferman kâlbudur*

*Bilür âlem ki bu Sultân Muhammed —
Ki Rûm içre aceb erkân kâlbudur*

*Verürdi hürmetini tâc u tahtın —
Yıkılmış mülki âbâdan kâlbudur*

*Güninde adl ü rahmet emn ü âman —
Evin zâlimlerin vîran kâlbudur*

*Özi kendüden olmadı imâm ol —
Anı halka imâm Rahmân kâlbudur*

İlâhâ, pâdşâhâ, perverdgârâ, vahdâniyyetün — hakkıyğün ol
akl-ı kâmil, ol adl-i gâmil, ol himmet-i âlî, ol menzilet-i — maânî
(maâli?) sultânımızun saltanatını muhalled, siyâsetini müeyyed,
pâdşâh-zâdeleri ki — herbiri haseb-i tâhirin neseb-i zâhirdürürler;
ilâhî, herbirini serîr-i saltanatı bâki — ve müstedâm kılğıl ve âbâ
vü ecdâdını kim mücâhid fî sebîlillahdürürler — merkadleri pür
nûr, makamlarını cennet-i me'vâ kılğıl; pâdşâh-ı mezkûrun ilâhî,

mübârek zamîrin vesâvis-i seytâniden ve insâniden emîn kılğıl — Milkini ma'mûr, sırrını mestûr, sa'yini meşkûr, dostunu mesrûr, düşmenini makhûr — 4. 75. a itgil, âmine yâ rabbel âlemin. *Mukaddime*. Ba'd ez hamd-i Hudâ ve dürûd-ı Mustafâ — ve Eimme-i istafâ; iy tâlib-i erkân-ı tarîkat, bilgil ki fütüvvet a'lâ makam — ve azîz derecedür; ash kadîmdür, ezelîdür ve ebedîdür; Tahallaku bi ahlâkullâhi — ma'nîsindedür; ya'nî her ki fütüvvet sıfatın sıfatlarına ol Allah sıfatında olur — ve her ki Allah sıfatında ola, ol kişi Al-lâh'a irmişdür. Fütüvvet, kullarına — Allah'dan rahmetdür ve izzetdür. Evvel kim Âdem'e Hak taâlâdan rahmet oldu, — fütüvvet erişdi ve Halîlullâh'a hullet, âsâr-ı fütüvvet idi ve Alî Veliyyullâh'a kerâmet — âsâr-ı fütüvvet idi. Pes fütüvvet sıfatı, Hak sıfatıdır, enbiyâ makaamıdır; — evliyâ sülûkidür; anun vasfı bu muhtasar-da tafsîl olunmaz. Ammâ fütüvvetdâr — arasında söylenen dekaa-yıkdan ehemmini beyân idelüm, tâ ki ahd u şart — ve bey'at ve peder-i tarîkat ve burâder-i tarîkat ve üstâd-ı şedd ve erkân-ı — şedd ve helvâ ve cüfne ve bir şehirden bir şehre göndermek ve mahfil ehli bir-birine — tike sunmak ve bir-birinden hak taleb itmek ve makaam-ı insâfda durub — tercümân-ı lisan dinmekliğün senedlerin iyân idelüm, tâ kim ehl-i erkân — huzûrında okunacak Şeyh Seyyid Huseyn ibni Şeyh Seyyid Gaybî'yi duâ-yı — hayrıla yâd ideler ve bu nükteleri nâ-ehl gözinden mahfî dutalar; — nitekim haber de gelmişdür: Lâ tu'tıl hikmete ilâ gayri ehlihâ fetazlemûhâ — 5. 75. b Ve eğer sehvi kalem ve sebk-ı lisan sâdır olmuşısa muttali' olurlarsa — zeyl-i âfiyetbirle setrideler ve bu kitabı türki dilinde yazılmağın — sebebi budur ki nice azîz kardeşler arabîden ve parisîden hazzı yokdur, — pes ol azîz kardeşler bu muhtasarun mütalaasıbirle müsteffid olalar, nitekim — Hak taâlâ Kelâm-ı Kadîminde buyurur; Kavlühü taâlâ: «Ve mâ erselna min rasûlin — illâ bi lisâni kavmihi» ve Rasûl hazreti sallallâhu aleyhi ve sellem buyurur: — Kellimün nâse alâ kaderi ukûlihîm. İşbu kavl-i sâdık ol âyât-ı (ü) hadîse muvâfık kaleme — gele; pes türki dilince kaleme geldi; ammâ ümmîdüm budur Hak taâlâdan — bu nüshayı mü'min kardeşler gönlinde makbûl ve amelleribirle mevsûf kıla — inşaallâhu taâlâ. *Fasl*. İy tâlib-i erkân-ı tarîkat, bilgil kim ehl-i — erkân arasında şeddün ve helvâ-yı cüfnenün senedini beş vechile — ısbât ideler. Evvel Âdem'den, aleyhisselâm; ikinci Nuh'dan, aleyhisselâm; üçüncü Halîlullah'dan aleyhisselâm; dördüncü Muhammed — Mustafâ'dan sallallâhu aleyhi ve sellem; beşinci İmâm Zey-nül-Âbidîn'den — radiyallahu anh. Ve hem fukarâ ıstılâhında bu

dört peygambere Çâr Pîr dirler — ve çâr tekbîr anlardan ısbât iderler; eğer fukarâ ıstılâhına girersevüz [söz] — tavîl olur. Biz geldik anlara kim senedi Âdem'den dutarlar, ısbâtları — 6. 76. a. oldur kim kaçan Âdem, uçmaktan taşra düşdi, şol kadar ağladı kim — iki gözlerinden siyl-i hûnîn revân oldu üç hâlden ötürü: Evvel — ol kim Allah korkısı, ikinci, mertebeden, cennetden, Havvâ'dan ayru düşdüğü, — üçüncü iki eli birle üç encir yaprağın dutmuşdı, başın kaşımağa — mecâli yoğıdı, eğer elin kaldursa yaprak düşerdi, sırrı açılırdı; — saçı yüzün örtmüşdi.. Bu hâl ile üçyüz yetmişüç yıl ağladıkdan — sonra ol hakîm-i bîmâr-hâne-i «Subhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ — allemtenâ.» Hazretinden Cebrâîl'e emr oldu, tâ Âdem'e fütüvvet yetişdüre, tâ kim — Âdem'ün elleri halâs ola; niçekim haberde gelmişdür: Enzelallahu taâlâ — l futuvvata alâ Âdeme a. m. bi hasleteyni es sabru alâ adâvetiş şeytânı ve hasretil bükâi — min hasyetir Rahmân. Çün Cebrâîl a.m Âdem'e fütüvvet yetişdürdi — ve saçın kasr itdi ve Âdem ile kardaş oldu, Âdem bu şâdıllıktan — tekbîr getürdi. Fukarâ bu tekbîre **Tekbîr-i Rızâ** didiler; ya'nî Hak taâlâ — kendüden râzı oldu ve Cebrâîl a.m cennetden bir sahan helvâ getürdi — ve Âdem'e tike sundı. Ol ferîştehler ışkına kim cennetde musâhib idi, — Âdem a.m. ol helvâdan yidi ve bir nasîb dahı Havvâ'yiçün alıkdı. Pes erkân — ehilleri fütüvveti ve helvâyı ve tercümânı lisân-ı Âdem'den didükleri budur kim — 7. 76. b. Âdem tercümân söyledi, ayıtdı: «Rabbenâ zalemnâ enfüsenâ ve in lem tagfir lenâ — ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsırın.» «Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî — küntü minez zâlimîn.» «Ve enta erhamür râhimîn.» didi. Eğer Âdem Peygamber hikâyetin ve şeytan adâvetin ve buğday neyledüğün ve — encir ağacı Âdem'e yaprak virdüğün ve incir südi panmbuk olduğun — Hak taâlâ encire izzet virdüğün ve Âdem Peygamberün taşra düşdüğün — sonra tevbesi kabûl olunca geçen ser-güzeştin ve Hak tarafından niçe — hitâb olub Âdem niçe tercümân söylediğün ve fütüvvet ne vechile — yetişdüğün ve Eleşt meclisin ve Hacerül Esved, emîn-i ahd olduğun — hikâyetin dirsevüz söz tavîl olur. Amma murad budur kim fütüvvet — ve tekbîr ve kasr ve tercümân-ı lisân ve kardaşlık ve helvâ ve bir kişiye — nasîb komak ve bir şehirden bir şehre nasîb göndermek ve Ahdullah dutmak — andan işâretdür diyenlerin senedi budur. Pes Âdem a.m. ahdullah ve şeddi — Şîs'e yetişdürdi. Şît Peygamber a.m. ahîlik kıldı, konuk konukladı, — etmek kesdi, sofraya yaydı. Şît'den şed ve ahd Enûs'a yitişdi; — Enûs'dan oğlu Kaynân'a yitişdi; Kaynân'dan İdrîs Peygamber'e yitişdi; — andan Nûh'a. Bârî silsileyi Âdem'e

çıkaranlar Metûsalah'a yitişdürürler. Amma — 8. 77. a. fukarâ Nûh Peygamber'e pîr-u tekbîr dirler; söyle kim: Kitâb evvelinde — çâr pîr, çâr tekbîr dirler, söyle kim anıldı, biri Nûh Peygamberdür. Rivâyetdür — dokuzyüz elli yıl Nûh Peygamber da'vet itdi, döğüldi, söğüldi, — kırk er avret Müsülman eyledi; ancak nefsi incindi, mü-nâcât itdi, ayıtdı: — «Rabbi lâtezer alel ardı minel kâfirîne dey-yârâ.» Ol dem içinde Hak emriyle Cebrâîl — erişdi; Nûh'a tûfan haberin virdi; Nûh Peygamber tekbîr getürdi. — Fukarâ bu tekbîre **tekbîr-i fenâ** dirler, ya'nî Hak taâlâ düşmenlerin helâk — kıldı; andan Cebrâîl Allah emriyle Nûh Peygamber'e şed yitişdürdi ve — gemi yapmağa havâle kıldı, tâ ki mü'minlere necât ola; pes ba'zı — erkân ehlinün senedi budur, andan Nûh şeddi ve ahdi oğlu Sâm'a — yitişdürdi, Sâm'dan Aflah'a yitişdi; Aflah'dan Hûd Peygambere — yitişdi; Hûd Peygamberden Azîz'e (Uzeyr'e?) yitişdi; Azîz'den Semâk'e yitişdi; — Semâk'den Sâlih Peygambere yitişdi; Sâlih Peygamberden Âmir'e yitişdi. — Âmir'den İbrâhîm'e yitişdi; bârî sil-sileyi Nûh'a çıkarınlar, Âmir'e yitişdirdiler. — Ammâ cemî'i erkân erenleri buna müttefikdürürler kim İbrâhîm — Halîlullâh'a şedd Cebrâîl'den yitişdi; ol vakt kim Kâ'be'yi Halîl — Peygambere em-roldu; bu mahalde söz çokdur; söylenürse söz mutavvel — 9. 76. b. olur, ihtisâr evlâdur. Ammâ fukarâ Halîlullâh'a **pîr-i tekbîr** dirler, anuniğün kim — İbrâhîm İsmâîl'i kurban kılmağa bıçak çaldı, bıçak kesmedi, acze vardı. — Ol dem Cebrâîl Allah emriyle koç getürdi, İbrâhîm hayretde — ayıtdı: Allahu ekber Allahu ekber. Halîlürrahmân Cebrâîl'den haber-dâr — oldu, nazar kıldı, bildi kim Hak taâlâdan kendüye atâ irişdi; — cevâb böyle virdi kim Lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber. İsmâîl Peygamber — çün bu esrâra vâkıf oldu, bu kelimeyi didi kim Allâhu ekber ve lillâhil hamd. — Pes fukarâ bu tekbîre **tekbîr-i safâ** dirler; ya'nî Hak taâlâ Halîlullâh'a — atâ kıldı, müşkilin hal kıldı ve bu şükrâneye kim İsmâîl sabr — itdi; âsî olmadı, Hak taâlâ İsmâîl'i bağışladı. İbrâhîm, İsmâîl'ün — belin bağladı ve Cebrâîl ile kardaş oldu. İsmâîl'den şedd ve ahd — İshak'a yitişdi, İshak'dan Ya'kub'a yitişdi, Ya'kub'dan Yûsuf'a — yitişdi. Şöyle kim Hak taâlâ Kelâm-ı Kadîm içinde onyidi — Peygamberi fütüvvetile yâd ider, nitekim Yûsuf Peygamber hakkında buyurur: — «Ve kaale nisvetün fil medînetimreetül azîzu turâvidu fetâhâ an nefsihi — kad şagafahâ hubben innâ lenerâhâ fî dalâlin mubîn.» Yûsuf'dan Yelvâ'ya yitişdi. — Yelvâ'dan Hızr'a yitişdi; Hızr'dan Eyyûb'a yitişdi; Eyyûb'dan Şuayb'a yitişdi; — 10. 78. a. Şuayb'dan Mûsâ'ya yitişdi; Mûsâ'dan Hârûn'a yitişdi; Hârûn'dan

— Yûşa'a yitişdi. Nitekim Hak taâlâ Yûşa' hakkında Kelâm-ı Kadîm'inde buyurur: — «Ve iz kaale Mûsâ lifetâhu lâ abraha hattâ abluga mecma'al bahreyni ev amdıya — hukubâ.» Yûşâ'dan Zülkifl'e yitişdi, Zülkifl'den Sâhibul Ken'an'a — yitişdi; Sâhibul Ken'an'dan Dâvûd'a yitişdi; Dâvûd'dan Süleymân'a — yitişdi. Süleymân'dan Ermiyâ'ya yitişdi; Ermiyâ'dan Uzeyr'e yitişdi. — Uzeyr'den Harkıyl'e yitişdi. Harkıyl'den Circîs'e yitişdi. Circîs'den — İmâm-ı Kuds'e yitişdi. İmâm-ı Kuds'den Zekerıyya'ya yitişdi. Zekerıyya'dan — İsâ'ya yitişdi. İsâ'dan Yahyâ'ya yitişdi — Yahyâ'dan Kays-i Râtib'e yitişdi. — Kays-i Râtib'den Büsrâ'ya yitişdi. Büsrâ'dan Yahûdâ'ya yitişdi. Yahûdâ, Hâtem — ün nebiyyîn Muhammed Mustafâ zamânına yitişdi. Bârf silsileyi İbrâhîm — Peygambere çıkaranlara bu vechile beyân iderler. Ammâ ol kişiler kim ısbât-ı — şeddi ve kavâid-i tarikat ve helvâ-yı cüfneyi ve ahd ü beyati ve uhuvveti — Hâtem'den ya'nî ol seyyid-i sâdât, ol mefhar-i mevcûdât, ol sadr-ı — suffe-i safâ ol mâh-ı kubbe-i vefâ, muallâ, müzekkâ, müctebâ Muhammed-i Mustafâ'dan dutar, — salavâtullâhı aleyhi ve selâmuhu, anlarun senedi budur kim ol gice kim Hak sübhânehu — ve taâlâ celle ve alâ kendü habîbini mi'râca da'vet kıldı; pes tâvûs-ı — 11.78. b. Melekût Cebrâîl-i Emîn'e hitâb kıldı kim: Yâ Cebrâîl, var, cennetdeki ol — destârçeyi, anı kim hûri kızları eğürmişdür; ol panmukdan kim Âdem Peygamber — yaprak üzdüğü encîr ağacından taman südden bitüp hâsıl olmuşıdı, — anı al, dahı ol burâk kim Halîlüm İbrâhîm anunıla hazretüme geldi, anı — bile al, habîbüm Muhammed'e var. Zîrâ bugün kâfirler elinde melûldür, bu gice mi'râca — gelsün, Melekût âlemin, cennet ve cehenem ve Ceberût âlemin seyrîtsün, didârum — görsün, dileği varısa dilesün; cem'î-i sözi hazretümde makbûl — olsun. Ol durrâayla belin bağla, burâka bindür, sen rikâb-dâr olgıl, — Mîkâîl gaasıye-dâr olsun; bu gice hazretüme getirün didi. — Pes Cebrâîl a.m, Mîkâîl ile destâr ve burakıla Rasûl hazretine geldi. — Ayıtdı: Esse-lâmu aleyhe yâ Şeff'al müznibîn, yâ rahmeten lil âlemîn, yâ Muhammed, — Hak taâlâ selâm kıldı ve sana şol atâyı erzânî kıldı kim senden — öndün gelen peygamberlerün hiçbirine nasîb olmamışdur; zîrâ bugice senün — makaamun ve menzilün kaabe kavseyn'dür; özün habîb, sözün derde tabîb — olısardur; makaamun mahmûd, kelîmün ma'bûd olısardur; mekânun lâ mekân, — imâmun müsteân olısardur. Dur, bilün bağla, burâka bin, gidelüm didi. — Rasûl hazreti, aleyhisselâm, bu sözleri işidicek tekbîr getürdi. Fukara — 17. 29. a. bu tekbîre, tekbîr-i vefâ dirler. Ya'nî Rasûl hazreti, sallal-

lâhu aleyhi ve sellem, — ümmetine şefâat itmeğe niyyet eyledi; ümmetine hem atalık itdi ve hem kardaşlık — itdi. Atalık bu kim şefakat gösterdi, kardaşlık bu kim kabûl vaktinde anları — yâd eyledi. Bu remzün hakıykati yol kardaşları nefsinde geliserdür. — Bârî Cebrâîl, Rasûl hazretinün bilin bağladı, ol destârıla; evvel — düğünün Allah adıyla; ikinci düğünün Cebrâîl kendü adına, üçüncü — düğünün Muhammed adına. Bunda Cebrâîl, elim lâm mîm (ل م ن) işaretin gösterdi. Bu sözün — hakıykati, erkân-ı şedde anılısar. Ve daha ba'z-ı ehl-i şedd aydur: Rasûl hazreti — kendü mübârek eliyle biline üç düğüm urdı, birin kendü adına, birin — Cebrâîl adına ve birin Allah adına mi'râc şükrânesi dirler ve ba'zılar — aydur: Rasûl hazreti Bedir gazâsında ashâbına salâ kıldı. Ashâb cem' — oldu; üçyüz onüç ashâbıdı, mürsel peygamber adedince ve ashâba — gazâ müzdin ve şehîd olanların ecrin didi. Ashâb tekbir getürdiler — ve Rasûl hazreti kılıcın biline bağladı; Allah adın ve Cebrâîl adın ve — kendü adın andı. Ol tâife ki şedd kılıç bağıdur dir, senedi — burdandur. Ammâ şedd, Rasûl hazretinden ol Şâh-ı Vilâyet Emîrül Mü'minîn Alî'ye — yitişdi. Bu bişinci şeddür; anı ehl-i şedd, iki vech üzere ısbât iderler. — 13. 79. b. Bir bölük tâife aydurlar: Rasûl Hazreti Alî'yi tezvic gününde, ya'nî Fâtıma'yı — evlendiği günde cem'-i kesîr içinde ayıtdı: Ya Alî, dur, bilün bağla, bu toyuna — gelenlere su içür ve nasîb sun didi. Zîrâ çengâl kılmışlardı. Pes — İmâm-ı Alî durdı, — Rasûl emriyle kendü bilin bağladı. Üç düğüm urdı. Bir düğünün Allah adına, ikinci düğünü Cebrâîl adına, üçüncü düğünü — Muhammed adına ve ol düğünler döndürdi. Allah adına düğülen düğün üstine — geldi, Cebrâîl adına düğülen düğün altına geldi, Muhammed adına düğülen — düğün daha altına geldi. Şimdi ana Fütüvvet-dâr ıstılâhınca Tekmîl — dirler. Böyle demekden maksûd bu değül kim Cebrâîl Muhammed'i ve Muhammed Alî'yi kuşatmadı — demek değül dirler; bir işe kim Allah ve Rasûl râzı olsa ve Rasûl hazretinün — emriyle olsa ve Rasûl Hazreti ol meclisde bile olsa ol heman anun — bağlamağıdur dirler. Bu münâsebetle cem'-i ihtilâfât-ı ehl-i şedd beyân olundu — Allah tevfikıyla inşaallah ittifâkaatı dahı beyân idevüz. Ammâ ekser-i fukarâ — ve sâdât ve Fütüvvet-dâr katında rivâyet-i sahîh oldur kim Hazret-i Muhammed Mustafâ'nun — hicretinden târihde dokuz yıl onbir ay geçmişidi ki ol enbiyâlar serveri — ve evliyâlar mihteri, Mekketullah'ı varub haccitdi, ol hacca Haccat-al Vidâ' — dirler, ya'nî âhır haccıydı. Çün Medîne'ye teveccüh eylediler, bir makaama geldiler ki — 14. 80. a. ana Gadîru Humm dirler, Eğer

ol makaama Gadîru Humm dimeğün nisbeti nedir diyü — suâl it-seler cevâb oldur kim Arab ıstılâhında gadîr ana dirler ki yağ-mur — yağmış ola; ol yağmur suyu bir yirde irkilup kalmış ola; pes ol makaamda — yağmur suyu olduğıyçün Gadîru Humm di-mişler; yohsa Arab ol makaama Şemm-i Abîr — dirlerdi. Çünkü Hazret-i Muhammed-i Mustafâ aleyhissalâtü vesselâm gelüp ol — makaamda ârâm kıldı; ol demde Hazret-i Rabbil âlemîn celle ce-lâluhu, Cebrâîl-i — Emîn'i gönderdi. Cebrâîl-i Emîn geldi, ayıtdı: yâ seyyidî, yâ senedî, — ya Rasûlallah, Hak taâlâ sana selâm ider, aydur ve bu âyet ile buyurur kim — ve dahi yâ Rasûlallah, Hak taâlâ böyle buyurur kim: Vakt oldu kim habîbüm — benüm hazre-tüme vâsıl ola tâ kim hûr u gilmân ve kusûr ü cinân anunıla — ve anun evlâdı birle ve ashâbı birle ârâste ola; imdi bu makaamda Alî'yi — hilâfete vasiy eylegil ki senden sonra senün yiründe imâm ve halife — ve vasiy Alî ola. Çünkü Muhammed-i Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem bu sözleri — işitdi, fikre vardı. Fikri buyıdı kim ashâb çokdur, minber yokdur, — Medîne'ye vardukda emri yirine getüre. Cebrâîl a.m. hazrete vardı, girü — geldi, ayıtdı: Yâ Mu-hammed, Allâhun emri böyledür kim deve palanından minber — düzeler, üzerine çıkasın, emri yirine koyasız diyü. Rasûl hazreti buyurdı, — 15. 80. b. eyle kıldılar, ol deve palanından düzilen min-berün üzerine çıkdı; evvel tevhîd-i — Hak okudı, andan yüzbin yi-ğirmi dört bin peygamber, üçyüz on — üç mürseller cemî' i Hak dîn üzerine gelüp gitd'klerin ve kendü Hâtemen — nebiyyîn olup kendüden sonra ayruk peygamber gelmeyeceğın ve İslâm — dîni-nün haklğın ve ashâbınun fazlın beyân itdi; ammâ Alî'ye gelicek kırk — hadîs Alî hakkında buyururdu (buyurdu?), cemî'i hayran kaldılar ve âhır buyurdı kim: — «Aliyyün minnî ve ene min Aliy-yin vel hakku ba'dî ma'a Aliyyin»; andan İmâm Alî'ye nazar itdi;— Taâl ileyye yâ Alî didi. İmâm Alî lebbeyk diyü yirinden durup min-ber altına — vardı. Rasûl hazreti, Alî'yi minber üzerine da'vet itdi. İmâm Alî minbere çıkdı. — Hazret-i Nebî, İmâm Alî'yi kendü mü-bârek gönleğünün içine çekdi, — ikisi dahi mübârek başların bir yakadan çıkardılar ve ikisi biri birin koğdılar. — Pes Rasûl hazreti, sallallâhu aleyhi ve sellem, mübârek dilin depredüp ibâret-i — ga-rîb birle ve fasâhat-i behyğ birle âğâz idüp ayıtdı: «Demmüke dem-mî ve lahmüke — lahmî ve cismüke cismî ve rûhuke rûhî, yâ Aliyyu ente ahî bi menzileti Mûsâ ve Hârûn.» — Ashâb henfen leke yâ Alî diyü çağrışdılar. Ashâb arasında bir kişi hased vechiyle — didi kim: Yâ Rasûlallah, siz mübârek gönleğünüzi çıkarun, tâ kim biz

dahı görelüm. — Ol öyle diyecek Rasûl hazreti, aleyhisselâm, mübârek teninden gönleği — 16. 81. a. çıkardı, gördüler kim Rasûl'ün teniyle Alî'nün tenleri bir olmuşıdı. — Ashâb bu hâli göricek sad-dak yâ Rasûlallah didiler. Ammâ bir tâife kim — Alî'yi ziyâde se-verlerdi, ol kişünün sözi anlara katı geldi; ayıtdılar: — Bu kişiye bu söz ne hâcet idi, ya Rasûl hazretine kizb mi zannider didiler. Andan — adâvet peydâ oldu. Ammâ Rasûl hazreti, aleyhisselâm, ayıtdı: Yâ ashâb, — sizden bir suâl iderem. Ayıtdılar: Ne suâl bu-yurursız yâ Rasûlallah? Ayıtdı: — «Yâ eyyühennâs min evlâdihüm bi enfüsiküm»; kendü nefsinüzden kimi a'lâ görürsüz? Ayıtdılar: Allahı ve Rasûl'i. Pes Rasûl hazreti böyle buyurdi kim: «Men kün-tü mevlâhu — fe Aliyyün mevlâhu ve hâzâ Aliyyun mevlâhu.» As-hâb cemî'i semî'nâ didiler. Andan Rasûl, — Hazret-i Alî'nün sağ elin, eline aldı; baş barmağın baş barmağına kodı — ve bu âyeti oku-dı: «İnnellezîne yubâyiûneke innemâ yubâyiûnallah, yedullâhi fevka eydihim, — femen nekese feinnemâ yenküsü alâ nefsihi, femen evfâ bimâ âhede aleyhallâhu fesityû'tîhi — ecren azîmâ.» Ve bu âyeti tamâm okuduktan sonra bu ahd şartıyıçün bu dört — hadîsi bu-yurdi: Evvel; Etta'zîmu li emrillah; ikinci: Vesşefakatu alâ hal-killâh; — üçünci: Eddünyâ bi müsâmahatin; dördünci: Vel âhiretü bi şefâatin. Andan sonra Alî hakkında — bu duâyı kıldı: «Allahümme vâli men vâlâhu ve âdi men âdâhu vansom men nasa-rah — vahzül men hazelehu yâ mücîbed daavât didi. Dahı mübâ-rek seccâdesin İmâm — 17.81. b. Alî'ye tapsurdi hem ol minber üstinde. Pes Emîrül Mü'minîn Alî kerremallâhu — vechehu, Ra-sûl'ün mübârek seccâdesin götürdi, minberden aşağı indürdi, hem ol minberün ayağından Rasûl emriyle bıraktı. Andan Rasûl haz-reti — ol minberden aşağı indi, seccâdeden üç kadem girü durdi. Evvel sağ ayağın — bir adım ilerü basdı Allahu taâlâ adıbirle. İkinci kadem ki basdı Cebrâil-i Emîn — adıbirle. Üçünci kadem ki basdı kendü adına ki Muhammedür Rasûlullahdur. — Seccâde üze-rine geldi, iki rik'at nemâz kıldı. Oturdi, el götürdi, — duâ kıldı, ayıtdı: «Allâhümme ahyinî miskînen ve emitnî miskînen vahşür-nâ — fî zümretil mesâkîni ve teveffenî müslimen ve elhıknî bissâ-lihîn âmîne yâ mücîb — essâilîn.» Andan sonra İmâm Alî dahi iki rik'at nemâz kıldı, el götürdi, — duâ kıldı; ayıtdı: «Allahümme'âl bevâtınînâ bilhuzûi ve zevâhirinâ bilhuşû'i — li emrike vec'alnâ mütederri'ne bi dir'il havfi mütemessikîne bi hablirrecâi — müte-kaddimîne alâ umûrike müntehîne alâ nevâhike veşrah sudûrenâ — biletâifil îmâni ve nevvir kulûbenâ biserâiril îkaani ve hakkıknâ

miskin

muhtesem
dua

bihakaayıkıl irfâni — lâ tahcübâ an cenâbike ve la tatrudnâ an bâbike vef'al binâ mâ hüve lâyıkun — bikeremike yâ cevâdü yâ kerimü yâ erhamerrâhımın.» Çün duâyı âhır itdi, — Rasûl hazreti mübârek dürrâasını seccâde üzerine elif şeklinde saldı. — 18. 82. a. Şedd erkânın dutanlar salmak, götürmek, rumûzât-i işârât kılmağın senedi budur — dirler. Rasûl hazreti dürrâayı yirden götürüp mübârek boynuna bıraktı, — dahı ayıtdı: «Yâ Alî, taâl ileyye.» Pes İmâm Alî dahı ilerü geldi, Rasûl — hazretinün karşısında el bağlayup durdı. Rasûl hazreti bu duâyı okudı: — «Allâhümme eşhedü bike ve kefâ bike şehîden ve eşhedü melâiketike ve hameleti — Arşike ve sükkâni semâvâtike ve ardike ve mâ fevkahünne ve mâ tahtehünne ve mâ beynehünne — bienneke entallahu lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerike leke.» Çün bu duâyı — kıldı, yirinden durugeldi, ashâb, cümlesi durugeldiler, Ashâbdan — birisi didi kim: «Necâ lek, necâ leke yâ Alî.» Rasûl bu cevâbı virdi kim: — Yalnız Alî degül, kim ki Alî tarafın tutdı, ol dahı necât buldı; anıniçün — şeh-bâzlara «nâcî» dirler. Rasûl hazreti a.m. ayıtdı: Ya Alî, bu dürrâa, ya'nî — bu kuşak, ol kuşakdur kim mi'râc gicesi karındasum Cebrâîl benüm bilüme — kuşatdı ve beni Allâhu taâlâ hazretine iletı ve ben dahı senün — bilüne kuşaduram. Pes evvel düğümü Allah adına, ikinci düğümü Cebrâîl adına, — üçüncü düğümü benüm aduma kim Muhammedür Rasûlullah, hem ol şeddün — bir ucın yeminden ve bir ucın yesârdan sokdı ve tekmil itdi ve üzerine — bu mühri kodı ki: Lâ ilâhe illallâh Muhammedür Rasûlullah ve Aliyyün veliyyullah. Çünkim — 19. 82. a. kuşağı kuşatdı, Rasûl hazreti oturdı ve mecmû'-ı ashâb oturdılar. — Andan Muhammed-i Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem buyurdı: «Yâ eyyühel mü'minün, — el yevme ahvâhu.» Ol dem Allah emriyle Cebrâîl a.m. bu âyeti getürdi: «El yevme — ekmeltü leküm dîneküm ve etmemtû aleyküm ni'metî ve radiytü leküm — ül İslâme dînâ.» Pes Rasûl hazreti bu şükrâneye buyurdı: «Yâ ashâbî, — tehâvev fil İslâmi ve ahaveyni ahaveyni.» Ashâb, Rasûl'ün emrin kabûl kıldılar, — her ikisi birbiriyle kardaş oldılar. Rasûl hazretiyle Alî kaldı. Ol nebîler serveri — Muhammed Mustafâ, İmâm Alî'nün elin tutdı, ayıtdı: «Hâzâ ahî fiddünyâ vel âhireti.» — Ve dahı ayıtdı: «Alî lî ente vahyi (vasıyyî) ve vârisî ve halîfetî min ba'dî ene hâteme — nnebiyyîne ve ente imâmül müttekıyn.» Dönüp ashâbına bakdı, ayıtdı: Yâ ashâbî, — nübüvvet ve risâlet bende hatmoldı, şimden girişimâmet vilâyet zamânıdur; — efdal-i enbiyâ benem, efdal-i evliyâ Alî'dür didi. Cemî'i, saddak yâ Rasûlallah — didiler. Yine Rasûl

hazreti ayıtdı: Yâ Alî, durugel, sen dahi halîfelerinin — billerin bağla bu mahfilde, Bu altıncı şeddür kim Aliyy-i Velî elinden üç sahâbeye — yitişdi. Pes Emîrül Mü'minin yirinden durugeldi, Rasûl hazretinin — öninde şeriat ve tarîkat ve hakîyat ıskına üç kişinin — bilin bağladı. Evvel Selmân-ı Fâris'ün ki ol Rasûl hâne-dânının hidmetkârıydı — 20. 83. a. ve hem pîridi ve âlim idi; ana riâyeten fevkaanî mühürin urdı, ya'nî evvel — mühri kendü adına, ikinci mühri Muhammed adıbirle, üçüncü mühri Allah — adıbirle. İmdi ehl-i şedd arasında Allah Muhammed Alî didükleri mühür-i — fevkaanîye işâretdür, tahrîc-i ashâb itmek degül, vallahu a'lem. İkinci Amr ibni — Umayya-i Damîrî'nün bağladı ki, ol Rasûl hazretinin peykiydi ve meddâhıydı; ana — tahtânî mühri urdı; ya'nî evvel düğümü Allah adıbirle, ikinci düğümü Muhammed — adıbirle, üçüncü düğümü Alî, kendü adıbirle ve tekmîl itdi, ya'nî mühri — dönderdi, tâ Allah adıbirle düğülen düğüm üstine Muhammed adına düğülen düğüm — geldi, altına kendü adına düğülen düğüm dahi altına geldi. Üçüncü Bilâl-i — Habeşî bilin bağladı. Ol, Rasûl hazretinin müezzini idi ve meddâhıydı — ve ana tekbîr mühürin urdı; ya'nî üç mühre üç kerre tekbîr — itdi ve andan sonra Emîrül Mü'minin Alî, Selmân'a icâzet virdi kim — sen dahi onyidi fütüvvet-dâr mürsel peygamber ıskına onyidi ashâbun — bilin bağladı (bağla didi). Yidinci şedd budur. Selmân-ı Fârisî, Rasûl huzûrunda Alî — icâzetiyle onyidi kişinin bilin bağladı; kimin fevkaanî, kimin tahtânî, — kimin tekbîrî. Evvel Abû-Zerr-i Gıfârî'nin bilin bağladı; ol meddâh-ı — Muhammedîdür. İkinci Hassân ibni Sâbit'ün bilin bağladı ki [Peygamber'ün şâiri ve meddâhıydı. Üçüncü Zen-Nûn-ı Mısırî'nün bağladı ki] [1] Mısır sultânı Mukavkıs'dan — 20. 83. b. elçilikle gelmişdi, Rasûl hazretin göricek ayruk ayrılmadı; âlim, şâir kişiydi. Dördüncü Ömer-i Huzâfî'nün bilin bağladı ki Rasûl hazretinin çavuşıydı ve hem — ayyârıdı. B'sinci Abû-Ubayda Âmir ibni Cerrâh'un bilin bağladı ki Peygamber'ün — on yârinün biri-yidi, kassâmıydı, ana Emîn-al ümme diridi, bir ıklîme kadı — gönderse anı gönderürdi. Altıncı Suheyb-i Rûmî'nin bilin bağladı ki Rasûl — hazretinin meddâhıydı. Yidinci Dâvûd'un bilin bağladı ki Rasûl hazretinin — hayyâtıydı. Sekizinci Mâlik'ün bilin bağladı, İmâm Alî'nün şâgirdiydi — ve sonra beglerbegisi oldı. Dokuzuncu Kanber'in bilin bağladı ki İmâm Alî'nün — seyisiydi. Onuncu Müslim'ün bilin bağladı ki İmâm Alî'nin yiğeniydi. — Onbirinci Sa'dan (Sa'd) ibni Ebî-Vakkaas'un bilin bağladı ki İmâm Alî'nün

Hakk
Muhamme
d Ali'nin

[1] Metinde unutulmuş, aynı yazıyla kenara yazılmış.

şâgirdiyidi. — Onikinci Semmâk'ün bilin bağladı ki Rasûl mesci-
dinün kayyımıydı. On — üçüncü Seyf-i Yemenî'nün bilin bağladı
ki Ashâb-ı Sun'a'nun (Ashâb-ı Suffa'nun) ulusıydı. — Onbışinci
Abu-l Mu'ca'nun b'lin bağladı ki İmâm Alî'nün şâgirdiyidi. On —
altıncı Cûmerd-i Kazzâb'un bilin bağladı ki İmâm Alî'nün hizmet-
kârıydı. On — yidinci Câbir-i Ansârî'nün bilin bağladı, nûkabâ-yı
An-ârdan idi. Çün Onyidi peygamber ışına onyidi ashâb Müslüman
(Selman) kuşatdı. Rasûl — hazreti aleyhisselâm buyurdu ki: Yâ Alî,
seddün ve kardaşlığın şükrânesi — 22. 84. a. bir ni'met bünyâdın
gerek didi. Ol demde basumad (peksemet) ve hurma ve yağ bulun-
du. Bir lâk, — ya'nî bir cefne içine ki anda deveye yem eylerlerdi,
anun içinde çengâl — kıldılar, ya'nî elile ovdılar. Şimdi helvâ-yı
cefne didükleri ol vech üzerinedür — ve ol mahfilde İmâm Alî du-
rugeldi, kendü mübârek eliyile ol helvâyı bahş — itdi. Ammâ Ra-
sûl hazreti ayıtdı: **Yâ Alî, her kim seni imâm bilürise bu helvâyı —**
ana vir didi. Her kişi kim benüm imâmum Alî'dür didi, ol zikrolan
çengâlden — virürdi. Erkân ehli, nefsi helvâ sorduklarının senedi
budur. Ol mecmû'ı — ashâba yitişdi ve biraz artı. Ol kalanı bir
kutıya koydılar, Emîrül Mü'minin — Hasan'a ve Emîrül Mü'minin
Huseyn'e ve Hayrün Nisâ, Betül-il Azrâ Fâtimatüz Zehrâ — ve
bâki Ehl-i Beyt-i Rasûl için nasîb kodılar ve ol kutıyı Selmân-ı
Fârisî'nün — eline virdiler, zîrâ ki Selman, Hazret-i Rasûl hâne-
dânında hizmet-kâr idi. — Selmân-ı Fârisî, ol kutıyı ta'zîm birle
götürüp Medîne şehrine yetürdi. — Şöyle kim ol kutıyı yire ko-
madı. Gitseler başında götürürdi, se-pâ üzere — korudu. Ol izze-
tiyçün kim Hazret-i Muhammed Mustafa'nun cem'iyetinde
olmuşıdı. — Ol mahfilde şeyh Muhammed ve nakıyb Alî'
yidi ve nasîb ısları Ehl-i Beyt idi. — Ol zamandan tâ bu zamâna-
dek ehl-i tariyk olanlar, Arab'da, Acem'de ve Rûm'da ve Irak'da, —
cemî'i diyâr-ı İslâmda mahfiller idüp helvâlar bişürdükleri ol cef-
ne ışıktır. — 23. 84. b. Hazret-i Rasûl mahfilde oldu ve ol nasîb-
ler kim bir şehirden bir şehre — ve bir diyârdan bir diyâra ilterler
ve dahı Rasûl hazreti vefât kıldukdan sonra Yemen — ve Mısır ve
Irak ve Rûm, Müslümanlık oldu; pes İmâm Alî, dört vilâyete sa-
hâbe — miyân-beste gönderdiler, tâ ki Müslümanlık arasında er-
kân-ı tarîkat — cârî olup işlene tâ kıyâmete değin. Evvel Selmân'ı
Irak'a, Medâyin tahtına — gönderdiler. İkinci Suheyb-i Rûmî'yi
Rûm'a gönderdiler. Üçüncü Zen-Nûn-ı Mısırî'yi — Mısır'a gönderdi-
ler. Dördüncü Seyf-i Yemenî'yi Yemen'e gönderdiler. Anıniçün gön-
derdiler kim — bu dört kişi kim cins arasında hulk-ı mahabbet,

Cefne
Helva

Dört
Elçi

sıdk u safâ, ahd ü vefâ göstere, — dillerince mülâyemet ide, tâ erkân kuvvet duta. Anıniçün Irâkıylere Selmânî dirler ve nişâmı elifdür ve Rûmîlere Suheybî dirler, nişâmı lâmelifdür — ve Mısırîlere ve Şâmîlere Zen-Nûnî dirler, nişâmı kavsîdür ve Yemenîlere Seyfî dirler — nişâmı Mahfî dutmakdur. Ammâ Selmân-ı Fârisî radiyalâhu anhu, mahfil dutmakda — mübâlağa kılurdu ve taryık söylemekde şöyle kim hânedân-ı Mustafâ — ve Murtazâ mahabbetine ol vilâyet bil bağladılar, anıniçün tâ devr-i kıyâmete — değin erkân-ı Irak, Irâkıyden kuvvetdedür. Ammâ ol kişiler k'im helvâyı — İmâm Zeyn-al Âbidîn'den dutarlar, anların senedi budur kim Rasûl hazreti — 24. 85. a. öninde olan çengâlıdi, helvâ kim âtesîdür, İmâm Zeyn-al Âbidîn huzûrında — bişdi ve kısmet dahı İmâm kıldı, tâ fevkan derecât ma'lûm oldu. — Zîrâ ol mahfillerde med idi, ya'nî iki elbirle sunarlardı. Ammâ İmâm — Zeyn-al Âbidîn, şeyhe ve nakıybe ve deste-nakıybe ve mi'ân-be'teye ve nîm- — taryıka nakıyb virdi. Şimdi mîzân ile helvâyı bahş idüp gaalib, nâzil — gözetmek İmâm Zeyn-al Âbidîn'den kaldı. Anun sebebi buyıdı kim Kûfe — şehrinde Selmân-ı Fârisî müridlerinden Abdürrahmân-ı Külhantâb varıdı. — Anun dahı kırk ola(?) terbiyesi varıdı; birü (biri?) kendü katında olurdu. Adı — İshak'ıdı, künde-şiken dirleridi odun kesdügiyiçün. İmâm Zeyn-al Âbidîn — Kûfe'de İmâm sarayında olurdu. Yezîdler kasd itdiler, İmâm'un evin basdılar. — İmâm Abdürrahmân'ı bilürdi kim mü'mindür. Bir kapudan çıkdı, külhana geldi. — Yezîdler duydılar, ardına düşdiler. Abdürrahmân, İmâm'ı göricek hâlini sordı. — İmâm, mâ vaka'ı didi. Abdürrahmân, İmâm'ı tekyes'ine ilette. Tekye zîr-i zemîndeiydi. — Pinhân itdi. Hisitdi kim külhana geldüğün Yezîdler görmişler; Yezîdler — gelmedin bir oğlancığı varıdı, anı getürdi, külhana atdı; ha diyince — yandurdu. Yezîdler izleyüp içerü girdiler, İmâm'ı sordılar. Abdürrahmân yanmış oğlını gösterdi. İmâm sandılar, sevindiler, Abdürrahmân'a — 25. 85. b. tahsîn kıldılar; çıktılar, gittiler. İmâm bu hâli gördi, Abdürrahmân'a ayıtdı: — Benüm için oğlun terkitdün, ben senün oğlun olayım; ol oğlancağın kardaşum — olsun, kıyâmet güninde ansuz cennete girmeyem didi. Amma anun canıyıçün bir hâtemüm — vardur, sat, bala, yağa vir, helvâ bişirelüm; dahı terbiyelerün çağır; gelsünler; — seni şeyh iderem didi. Bârî ol kırk mü'min hâzır oldılar. İmâm, Abdürrahmân'ı — şeyh dikdi; İshak'ı nakıyb dikdi. Buyurdu, ol mahfilde niçesinün bilin — bağladı ve niçesine ata ve kardaş virdiler. — Bârî İmâm, Abdürrahmân'a iki — bahş virdi. İshak'a birbuçuk bahş virdi. — Nîm-taryı-

ka nîm bahş viridi; — bu kısmet ki şimdi ehl-i erkân arasında yürür, İmâm Zeyn-al Âbidîn'ündür — ve ol helvâdan her kanda muhibb-i hâne (hânedân) varısa gönderdi. Ol hâzır yârenlerden — niçesin niçe şehre gönderdi. Anlar dahı canıla kabûl itdiler, cem' oldılar, ol — gelen kişiden sordılar; İmâm ne resme kısmet itdiyse eyle itdiler. İmdi — erkân ehlinün ittifâkın, ihtilâfın ve her kolun senedini ve helvâ-yı cefneyi — **Âdem'den Hâtem'e, Hâtem'den bu deme** gelinceyedeg'in esnâd-ı dürüstbirle takrîr — itdük. Pes lâzımdur ki silsileyi dahı bu deme yetirevüz Allah tevfikeyla. Çünkim — şedd ve ahd İmâm Alî'den Selmân'a yitişdi, Selmân'dan Abû-Dardâ'ya yitişdi. — Abû-Dardâ'dan Ammâr ibni Yâsır'a yitişdi. Ammar'dan Kaydâr'a yitişdi. Kaydâr'dan — 26. 86. a. Abû-Aliyy-i Tûnî'ye yitişdi; İmâm Mûsâ Kâzım zamânına yitişdi; vardı, kendüyi — İmâm'a tapsurdi. İmâm ana tahrîk-i şedd itdi. Şimdi, ehl-i şedd içinde — tahrîk-i şedd gaalibe irişdikde sened, Abû-Aliyy-i Tûnî, İmâm Mûsâ'ya yitişirdüğüdür. — Pes ehl-i erkân arasında lâzım oldu ki İmâmlara ve müstehtidlere (müctehidlere) ve gaalibe irişdikde — kendüyi dabsura ve tahrîk ve tekbîr kabûl ide. Geldük yine silsileye: Şedd — Abû Aliyy-i Tûnî'den Emîr Muabbir'e yitişdi. Emîr Muabbir'den Avn'e yitişdi. Avn'den — Abû-Muslih'e yitişdi. Abû-Muslih'den Ömer-i Seccânî'ye yitişdi. Ömer-i Seccânî'den — Cûş'a yitişdi. Cûş'dan Abu-l Hasen-i Neccâr'a yitişdi. Abu-l Hasen-i Neccâr'dan — Abu-l Fadl'e yitişdi. Abu-l Fadl'den Kays ibni Selmân'a yitişdi. Kays ibni Selmân'dan — Abû-Şucâ'a yitişdi. Abû-Şucâ'dan Emîr Mavsulî'ye yitişdi. Emîr Mavsulî'den — Abdullâh-ı Hallâb'a yitişdi. Hallâb'dan Abu-l Hasen-i Irâkıy'ye yitişdi. Abu-l Hasen-i — Irâkıy'den Abu-l Berekât'a yitişdi. Abu-l Berekât'dan Abu-l Kaasım'a yitişdi. — Abu-l Kaasım'dan Şeyh Seyyid Alî'ye yitişdi. Şeyh Seyyid Alî'den Şedîdâ'ya — yitişdi. Şedîdâ zamânında pâdişah girdişî oldu naûzü billâh. Âlem fitneyile — doldı; erkân zaîf oldu. Haylı müddet geçdi. Şedîdâ vâkıa gördi; ol — vâkıa üzerine ol zamânun pâdişâhiyla meşveret kıldı. Ol pâdişâh — muhibb-i hânedânıdı. Şedîdâ'ya muvâfakat itdi, icâze viridi, Şedîdâ, ol — 27. 86. b. şükrâneye bir ulu mahfil yasadı; Oniki İmâm ıskına oniki kişiye şedd — ve seccâde yitişdürdi; oniki muazzam şehristâna gönderdi. Dördi kendünün — oğlanlarıydı. Bu zamânda ekser fütüvvetdârun silsilesi Şedîdâ'ya yitişür. — Ol oniki kişinün biri Pîr Ömer-i Halvetîyidi; sâlihlerden idi. Pîr Halvetî'den Seyyid — Aliyy-i Attâr'a yitişdi. Seyyid Aliyy-i Attâr'dan Baba Hacı Irâkıy'e yitişdi. Baba Hacı — Irâkıy'den Şeyh Abdüssamed'e

yitişdi. Şeyh Abdüssamed'den Şeyh Abuşşukr-i Ende — lüsi'ye yitişdi ki meşhur Mağribî oğlu dirlerdi; çok ömür sürmiş makbûl, dâna — k'şiyidi. Rûm memleketinde erkân ihyâ eyledi. Rûm sultanı Sul'tan — Murad Han icâzetiyle, nevverallâhu kabrehu, Mağribî oğlundan Şeyh Alî'ye yitişdi; — meşhûr Sayyâdoğlu dirler. Şeyh Alî'den dâi-i dîrîne-i fakıyr Şeyh Seyyid — Huseyn ibni Şeyh Seyyid Gaybî'ye yitişdi. İnşâallâhu taâlâ ol teşebbüh itdiğümüz — kavm ile haşr olavuz âmin yâ mücibessâilîn bi câhı Seyyidil mürselîn ve İmâmül müttakiyn. — İmdi Âdem'den (Hâtem'e) ve Hâtem'den silsile-i fütüvvet bu demedek beyân olundu. Amma gerekdür ki — İmâm Alî'ye çıkan silsilelerden ehemmini beyân idelüm, tâ her vücûhla ser-çeşme — Emîrül Mü'minîn Alî'dür, ma'lûm olına inşâallâhu taâlâ. Bilgil iy tâlib-i — erkân-ı tarikat ki ulemânun ve sûfiyânun ve fukarânun, sâdâtun dahı — silsilesi İmâm Alî'ye yitişür, şöyle ki ehl-i şeddün yitişdi. Evvel ulemânun — 28.87.a. silsilesi Abdullâh ibni Abbâs'a yitişür, andan İmâm Alî'ye yitişür. Ulemâ içinde — tariyk budur kim isti'dâd hâsıl kıldıkdan sonra ahâdis ve tefâsîr gördükden — sonra gerek bir sâhib-icâzededen destûr ala ve silsile-i Emîrül Mü'minîn Alî'ye — kendüyi yitişdüre, tâ kim ana tefsîr-i kelâm ve takrîr-i ahâdis kılmak câiz ola. — Yohusa ulemâ anı tecvîz itmezler kim Kur'an şeyhlerinden ve ahâdis şeyhlerinden — icâzesi, ya'nî destûrî olmaya, müselleml olmaya ve silsileye girmeye, — vara, takrîr ve tefsîr ide. Gerçi cemî'i ekâbir-i ashâba yitişen silsile makbûldür — bu hadîs mûcibince kim Rasûl hazreti buyurmuşdur: «Ashâbî kennücûm; bi eyyihim — iktedeytum ihtedeytum» dimişdür, ammâ Emîrül Mü'minîn Alî hakkında buyurmuşdur: «Ene — medînetül ilmü ve Aliyyün bâbuhâ femên arâdal ilmu kal bâbuhâ (fel ye'til bâb)» sadaka Rasûlullâh. Amma — sûfiyânun silsilesi Şeyh Hasan-ı Basrî (Bisrî) ye, andan İmâm Alî'ye yitişür. Sûfiyân — içinde tariyk budur kim silsileye girdükden sonra ve isti'dâd hâsıl oldukdan — sonra, ya'nî kendünün düşdügün, durduğun vâkıasın temyiz itdükden sonra — ve ilhâmdan vesveseyi fark itdükden sonra ve dört dâirenün seyrin itdükden — sonra, ya'nî evvel dâire-i nefsi, ikinci dâire-i kalbî, üçüncü dâire-i rûhî, — dördüncü dâire-i sırrî seyride ve sırrul-esrâra kadem basa, vâsıl ola, — ye vâsıl-ı makbûl, ye vâsıl-ı merdûd ola. Vâsıl-ı makbûl oldur kim ana — 29. 87. b. irşâd emrolunmaya; ol, anda kaldı; kimseyi getirüp silsileye koymak, anun — vazîfesi değül ve eğer vâsıl-ı merdûd olursa ana tarafeynden emrolur, — ya'nî pîrinden ve sülûkinden, pes ol icâzeyile irşâd ider; yohusa — böyle olmazsa

meşâyih içinde anun irşâd itdüğü câiz degüldür. — Ammâ fukarâ-nun silsilesi ya Şeyh Hasan-ı Basrî'ye (Bısrî'ye), ya Oniki İmâm'a yitişür. Şöyle (kim) — ehl-i şedd yitişdi; ammâ Oniki İmâm didü-gümüz biri İmâm Alî'dür ve on — biri anun evlâdıdır ki bunlar ma'sumlardur, müstehidlerdür (müctehidlerdür), metbû'lardur, imâmlardur; — nitekim Rasûl hazreti buyurur: «Al Eimmetü min ba'dî isnâ aşere evveluhum Aliyyun — ve âhıruhum Mehdiyyun»; ya'nî benden sonra imâmlar oniki olacakdur; evveli — Alî'dür ve âhırı Mehdi'dür, aleyhimusselâm. Bir yirde dahı Hazret-i Rîsâlet — buyurur: «Al Eimmetü min ba'dî bi adedi nukabâi Benî İsrâîl.» pes nukabâ-i Benî İsrâîl, — onikiydiler. Nitekim Hak taâlâ, Kelâm-ı Kadîminde buyurur: «Ve lekad ahazallâhu mîsâka — Benî İsrâîle ve baasnâ minhumusnâ aşere nakıyben.» Pes Kelâmullah'la ve kelâm-ı — Resûlullah'la dürtüst oldı kim Emîrül Mü'minîn Alî ve onbir evlâdı ki âhırı — Mehdi'dür, imâm-ı hakdur ve bunlara, peygamberlere olan mahabbeti itmek gerek; — şöyle ki tasdiyk-i rûsûl kılmayandan teberrâ eyleyeler ve bunlara dahı adâvet — iden-den teberrâ itmek gerek; nitekim Hak taâlâ Kelâm-ı Kadîminde bu-yurur: «İz teberree — 30. 88. a. İlezînettübiû minellezînettebeû ve raavul azâbe ve takattaat bihimül esbab. — Ve kaalellezînettebeû lev enne lenâ kerreten feneteberrau minhum kemâ teberrâu min-nâ, — kezâlike yurîhumullâhu a'mâlehum haserâtin aleyhim ve mâ-hum bihâricîne minen nâr.»—Ve Rasûl hazreti, sallallâhu aleyhi ve sellem buyurur: «Bî evliyâihim etevellâ ve min a'dâihim — eteber-rau.» Ve bir yirde dahı Kelâm-ı Kadîm içinde Hak taâlâ buyurur: «Yâ eyyuhellezîne — âmenûdhulû fissilmi kâffeten ve lâtettebiû hutuvâtış-Şeytânî, innehu lekum aduvvun — mubîn.» Ya'nî iy mü'-minler diyü emrider, tergiyb ider, mahabbet-i Ehl-i Beyt'e ve nehy — ider vesvese-i Şeytan'dan, ya'nî adâvet-i Ehl-i Beyt'den ve Ra-sûl Hazreti a.m. — bu mâ'nîde buyurur kim; «Meselü Ehl-i Beytî kemeseli sefineti Nûhin men evlâha (men rekibe fihâ) necâ — ve men tahallefe anhâ garak», ya'nî benüm Ehl-i Beytüm misâli, ehl-i Nûh Peygamber — gemisi gibidür; her ki ol gemiye girürse kur-tulur ve bunlara muhâlefet — iden garkolur ve bu yirde dahı Rasûl hazreti buyurupdur ki: «İnnî muhlifun fîkum — us sıkleyn: Kitâ-ballâhı ve itretî, Ehli Beytî len teftirikaa hattâ — yeridâ aleyyel havzı mâ in temessektum bihimâ len tadillû», ya'nî Rasûl hazreti, aleyh — isselâm buyurur: Sizün aranızda iki nesne kodum, eğer anlara temessük idesiz, — yolunuz azdurmayasız; biri Kitâbullah ve biri benüm Ehl-i Beytumdür ve bunlara doğru — yolda ip geril-

tevilla
teberra

tefsirine

miş gibidür ve bunlara yapışan doğru yoldan çıkmaz; dahı Hak — 31. 88. b. sübhânehû ve taâlâ Kelâm-ı Kadîminde bunlara buyurupdur: «Kul lâ es'elukum aleyhi ecren — illel meveddete fil kurbâ», ya'nî ol nesneyi kim suâl olunur evlâd-ı Âdem'den mahabbet-i — Ehl-i Beytdür; zîrâ ki bunların mahabbetinsüz hiç amel kabûl de- güldür, nitekim Rasûl — Hazreti buyurur: «Levictemaatil cinni vel insi alâ hubbi Aliyyin ve evlâdihî mâ halekallahu — nnâr», ya'nî eğer cinn ü ins cem' olaydı mahabbet-i Emîrül Mü'minîn Alî ve ev- lâdı üzerine, — Allâhu taâlâ cehennemî yaratmayaydı; zîrâ Alî, şerîatıla ve tarîkatıla ve hakîykatıla muttasıfdir. — Pes anı verüp anun kavlin dutup fi'lin fiillenen ve hâlin hâllenlen kimsenelere — cehennem hâcet degül, zîrâ Alî dört yârın güçlüsidür, a'lemidür ve ağac altında — bey'at idenlerdendür ve zeve-al Betûl'dür ve abus- Sıbteyn'dür ve Vasiyy-i Rasûl-dür. Bârî her — vücûhıla mahab- bet-i Alî, mü'minlere lâzım gelür; şöyle ki İmâm Muhammed ibni Şâfiî — İdrîs, radiyallâhu anhu, bu ma'nîde buyurupdur: «Men kâ- ne hubbı Aliyyen ve evlâdihî rafdan — ve ene re'sur râfidiyn» ya'nî İmâm Alî'yi ve evlâdını sevmek rafızıysa, ben — Râfızîlerin rei- siyin didi. Pes eimme-i dîn, ulemâ-yı ehl-i yakıyn, mahabbet-i Alî ve evlâdı — üzerine geldiler. Bunda söz çokdur, söylenürse söz tavîl olur. Zîra hadîs — kitaplarında ve meşâyih risâlelerinde, menâkıb- larda, dakaayık kitaplarında gereğince — anılmışdur, öğilmişdür. İmdi bizüm maksûdumuz oldur kim cemî'-i fukarânun — silsilesi evveli Alî'dür, ikinci Hasan, üçüncü Huseyn, dördüncü Zeyn-al Âbi- dîn — 32. 89. a. salavâtullâhî aleyhim ecmaîn. İmdi bu sâhibân-ı sikke-i sûret ki lâ alet ta'dîd — yiryüzinde yürürler, bunların ki- misi sûretille İmâmlara yitişdi ve kimisi silsileyile — yitişdi; biri meşhûr sultân-al mütevekkilîn İbrâhîm Edhem'dür, İmâm — Mu- hammed-i Bâkır'a yitişdi ve biri sultân-al ârifîn Bayezîd-i Bîstâmî'- dür, İmâm — Ca'fer-i Sâdık'a yitişdi ve biri Şeyh Cemâl-i Mücer- red'dür, İmâm Muhammed-al Takıy'ye yitişdi. — Bârî bu Oniki İmâm ma'sûmlardur, müştehit (müctehid) lerdür; bunların ilmi enbiyâ ilmi gibidür, — «Eddebenî rabbî» âlemindendür; bunlara müşkil yokdur; bunlar ahall-i müşkilâtdur — ve cemî'-i sâdât kim dünyâda yürür, aslı bunların silsilesi bunlara yitişür; nitekim — dâî Şeyh Seyyid Huseyn ibni Şeyh Seyyid Gaybî, İmâm Mûsâ Kâ- zım'a yitişür. Fütüvvet — dahı İmâm Alî'den İmâm Hasan'a ve İmâm Huseyn'e ve Zeyn-al Âbidîn'e yitişdi; andan — İmâm Mu- hammed-i Bâkır'a yitişdi; andan İmâm Ca'fer-i Sâdık'a yitişdi; an- dan İmâm Mûsâ — Kâzım'a yitişdi; andan İmâm Aliyy ibni Mûsar-

dört
kapı

Rızâ'ya yitişdi; andan İmâm — Muhammed-al Takî'ye yitişdi; andan İmâm Hasan-i Askerî'ye yitişdi; — andan İmâm Muhammed-i — Mehdi'ye; bârî Mehdi mevküfdir; Allah emriyle âhır zamânda zâhir olup ilimle, — imâmetile şerîat ve tarîkat ve hakîykat irşâd itse gerek. İmdi her kişün — ilimle, imâmetile şerîat, tarîkat, hakîykat irşâd itse şeddile, fakrıla, siyâdetile, — tasavvufıla silsilesi bu Oniki İmâm'a yitişe, zihî saâdet anların cânına. — 33.89.b. Ve ahbârda gelmişdir: «Al-ulemâu veresetül enbiyâi» ve bir yerde dahı ulemâ hakkında Rasûl — hazreti dimişdir: «Ulemâi ümmeti ke enbiyâi Benî-İsrâîl.» Ve bunların hürmetinde — Rasûl hazreti buyurmuşdur: «İzâ câel âlimü ve lem yakumin nâsü kaamen kâmilen feleyse — lehum şefâatü yevmel kıyâmeti.» Ve fukarâ hakkında dahı Rasûl hazreti, sal'am, buyurupdur: «Hürmetül fakıyrıl mü'minü a'zamu indallâhi min seb'i semâvatin ve aradiyne — vel melâiketi vel cibâli.» Ve bunların duâsına ümmetini tergiyb ider, buyurur ki: «İrgabûnî — duâit tasavvufi ve ehlil cûi vel atşi feinnallâhe yenzuru ileyhim ve seria icâbetehum.» — Ve sâdât hakkında dahı Rasûl hazreti buyurupdur: «Men ekreme evlâdî fekad ekremenî — ve men ekreme evlâdî damintu alellâhi cenneti ve men mâte bi hubbi evlâdî fekad mâte — şehîdâ ve men mâte bi buğzi evlâdî fekad mâte kâfirâ.» Pes ma'lûm oldu ki — dîn ve imân, bunların mahabbetiyle dürüst olurmuş. Pes bunların etegin elden — komamak gerek. Ve ehl-i şedd hakkında dahı Rasûl hazreti işâret itmişdir: — «Sîrû, saakal müfredüne bi Rabbil Kâ'beti.» ya'nî yolu müfredler öğürdi (öndüli) aldılar — demek olur. Zîrâ bunlar, dâim «Hâsibû kable en tuhâsibû» ma'nisiyle hisablanurlar; — «Vezinû kable en tu'zû» ma'nisiyle dartılurlar; şerîat gemisine girürler; Ehl-i Sünnet — âlimlerin mellâh idinürler; tâ mübtedi' olup hevâ vü heves anı garkitmeye. — Andan tarîkat gavvâslarınla gavta ururlar, kendüleri tarîkat bahriyâ — 34. 90. a. âşinâ kılurlar, andan hakîykat dürrin ka'r-ı deryâda taleb iderler. Lenger ipine — yapışup deryâyâ inerler; belki niçe hakîykat gevherin elikdürürler; ammâ lenger — ipin elden komazlar, tâ ki deryâdan duncukduğı vaktin gemiden ayrı düşüp — helâk olmaya. Pes bu tertîbi gözetmekile ma'rifet kapısı açılır, ya'nî salâh-ı (mellâh-ı?) şerîatıla ve gavvâs-ı tarîkatıla dürr-i hakîykat elikdürüp lenger ipi olup nefsinin — tehlikeden sakınmağıla «Men arife nefsehû fekad arife rabbehû» ma'nisi hâsıl olur. — Burda sözi muhtasar ve müfid idelüm, yine maksûda gidelüm, ulular tarıykın güdelüm. — Beyt: Sözi az söyle kim çokdur ibâre; Dinilmişdir ki yekfihil işâre. Çünki — sil-

4

kapı

sile Âdem'den Hâtem'e, eimmeden bu zamânedek beyân itdük amma eğer Hak taâlâ — tevfiyk virürse erkân-ı şeddi ve best ü güşâdı ve rumûzât ve nefisleri (?) — ihtisâr vecchile takrîr idelüm inşâalâhu taâlâ. FASL. İy tâlib-i erkân-ı tarîkat, bilgil ki şeddün yidi adı vardır ve yidi bağlaması ve yidi — açması vardır ve yidi götürmesi ve yidi salması vardır, şöyle kim yidi — yılduzdan ve yidi gökden ve yidi yirden ve yidi a'zâdan, yidi mushafdan — ve yidi âyet Fâtîha sûresinden ve Kur'ân'ın yidi adından ve secdede yire — gelen yidi a'zâdan ve yidi kez tavâf-ı Kâ'be'den ve Safâ'yıla Merve — arasında yidi kez seğırdmekden ve İsmâil aleyhisselâm, Şeytân'ı yidi — 35. 90. b. taşla atmaktan ve nefsi emmârenün yidi başından ve yidi tamu, yidi günden, — onyidi farzdan ve Kadir Gicesi Ramazânun yigirmiyidinci gice olmakdan bunda remz — ve işârât vardır. Ammâ eğer her birine vecch beyân idersevüz söz uzar; muhtasar — itmek evlâdur; nitekim ulemâ aydur: Al-âkıl yekfihil işâre. Pes şeddün yidi adın — beyân idelüm. Evvel «şedd» dirler; ikinci «seddiş Şeytân» dirler; üçüncü «palheng-i tarîkat» — dirler; dördüncü «hablül metîn ilâ vesîletil yakıyn» dirler; bişinci «meres ilâ ceresil — ısk(?)» dirler; altıncı «sırâtı müstakiym» dirler; yidinci «hâdî sürâdıkı rabbil âlemîn» — dirler ve bu yidi bağlamağın ve yidi açmağın kavli vardır ve fi'li vardır — ve sırrı vardır; nitekim Seyyid Nâsır Husrev rahmetullâhı aleyh buyurmuşdur: Fütüvvet — bir ağaçdur, aslı Tanrı sıfâtıdur, budakları enbiyâ sıfâtıdur, yaprakları — evliyâ sıfâtıdur, yemişi mü'minler sıfâtıdur. Pes fütüvvet ağacının köki tevhid — ve ihlâsdur, budakları sıdk u safâ ve ahd ü vefâdur. Yaprakları edeb ve hayâdur — ve semeri ma'rifet-i evliyâdur ve ol ağacın suyu rahmet-i Hudâdur ve ol yemişün — lezzet-i kerem ü şehâdur ve hazı havf ü recâdur. Nitekim Emîrül Mü'minîn Ali kerremallâhu — vecchê, aslı fütüvveti bu yidi harfile işâret itmişdür: Evvel ق, 1 : 2, ا 3 : ن, 4 : ت — 5 : م 6 : ه, 7 : ی. Ya'nî ق, safâ; الف, emânet, ت, tu-kaa, — م, kerem; ی, mürüvvet (mürüvve); ن, hayâ. Pes kangı fetâda kim bu yidi harfün remzi vardır; 36. 91. a. ol ağaç kim fütüvvet ağacıdır; anun gönli tahtında biter. Pes bu sıfatlarda — bî kusûr olduğuyığın İmâm, «Lâ fetâ illâ Ali» hitâbın işitdi. Pes bu sıfâtı — sıfatlanmaya, illâ sıdk u safâ ehli ve bu hi'ati geymeye, illâ ahd ü vefâ ehli ve bu şeddi — kuşanmaya, illâ fenâ ehli ve bu yolu yürümeye, illâ hayâ ehli ve bu menzile irmeye, illâ şehâ — ehli. Bu sıfatlıdur. Mustafâ ehli; bu kemâli tahsîl idendür bakaa ehli; belki likaa — ehli. İmdi azîz, fütüvveti Hak taâlâ azîz kıldı; sen de

azîz dut ki azîz olasın — Pes fütüvvet-dârlar gerekdür kim üzerine yidi kapuyı nesneyi bağlaya ve yidi kapuyı — nesneyi aç ve bu yidi bağlamağın ve yidi açmağın hakıykatı budur kim fütüvvet-den murâd — mürüvvetdür; şöyle kim îmân hayâyıludur. Evvel laya, açlık ve rıyâzat kapusun aç. Bişinci halkdan ümîd kapusun bağlaya, lûtf kapusun aç. Üçüncü hırs ü hevâ kapusun bağlaya — ve kanâat, rızâ kapusun aç. Dördüncü tokluk ve lezzet kapusun bağlaya, açlık ve rıyâzat kapusun aç. Bişinci halkdan ümîd kapusun bağlaya, Hak'dan yana — kapusun aç. Altıncı herze ve harâbât kapusun bağlaya ve zikr ü tilâvet kapusun aç. — Yidinci ef'âl-i Şeytân kapusun bağlaya ve ef'âl-i Rahmân kapusun aç. — Her kimde kim bu yidi hâsiyyet ola, ol kâmil müfredîdür; imdi şeddi bir yirde — dahı ansavuz gerek, bâki ta'rif anda söylene. Çünkü as hâb-ı mâzînün arasında işlenen erkân beyân olundu. Âdem'den Hâtem'e, Hâtem'den bu deme — 37. 91. b. değin isnâd-ı dürüstbirle; pes vâcib oldu kim bu zamân içindeki ehl-i — tarikat arasında müsta'mel ıstılâhı dahı bu muhtasarun içinde beyân idevüz, — tâ kim kusûrı kalmaya. Geldük şimdi ashâb-ı tarikatun ıstılâhına kim — müsta'meldür; ba'zısına «şeyh» dirler, ba'zısına «nakıyb» dirler. İmdi gerek kim — ba'zısına «beşâriş» dirler ve ba'zısına «ashâb» dirler. İmdi gerekdür ki dahı — rûşen beyân idevüz, tâ okuyanlar müstefid olup bu âciz fakıyri duâ-i hayrile — yâd ideler, tâ makbûl olmuş, nefeslerden bu derdüme dermân ola inşa-allâhu taâlâ. — FASL. Bilgil iy tâlib-i erkân-ı tarikat ki bu erkân ehline yidi tâife — dirler ve dokuz kısımdur. Altısı erkân-ı tarikat, üçü ashâb-ı tarikat birbirinden — gaalibdür. Evvel «nâzil» den yürüyelüm, tâ «gaalib» beyân olına. Nâzil, evvel anlardur kim — mahfillere mahabbetile, ya üstâdıyla, ya atasıyla gele; ammâ dahı erkâna kadem — basmamış ola, ana «ahbâb» dirler. Andan gaalib, «nîm-tariyk» dur. Nîm-tariyk — oldur kim anun üstâdı ve pîri ve tarikat atası ve iki tarikat kardaşları — ola ve bunlardan terbiyet görmüş ola. Ammâ üstâdun ve pîrün ve yol atasının — ve kardaşların senedi nirdendür ve bunlardan tâlibe nice terbiyet olunur ve ne — nefesler yitişür; kitabun aşağısında suâl-cevâb tarıkınca beyân olına, — ya söz tertîbden çıkmaya ve nîm-tariykden gaalib, «müfredî»dür kim ana «miyân-beste» — 38. 92. a. ve «sâhib-tariyk» dirler. Zîrâ ana şedd-i Murtazâ Alî yitişmişdür ve nefsi helvâ — ve nasîb virilmişdür. Pes bu üç bölüğe «ashâb-ı tariykat» dirler. Geldük; — müfrediden gaalib «beşâris»dür; ana «deste-i nakıyb» dirler. Zîrâ ayağa durmuşdur, — hamları puhte ider, hid-

met yaraşdurur ve anların hakkında dimişdür: «Mihterül (Seyyidül) kavmi hâdimuhum.» — ve andan gaalib, «nakıyb» dūr ki nekaabetde durmuşdur, lûtf-ı keremile mahfil ehlini yırlı yirine — kondurur ve dâim cem'iyete sebep olur ve anların hakkında dinilmişdür: «Seyyidül kavmi hâdimi—l fukarâi» ve andan gaalib «nakıybün nukabâ» dur. Nakıybun nukabâ oldur kim bu yidi — tâife-nün içinde hidmet itmiş ve erkânlarına muttali' olmuş ve esrârına ve ıstılahlarına vâkıf olmuşdur ve bu üç bölüğe «nukabâ» dirler ve bunlardan gaalib «halıfe» dūrür. Zîrâ — halıfe, kaaım-makaam-ı şeyhdür, ammâ sâhib-seccâde değıl ve andan gaalib «şeyh» dūr; — kendü tâifesi ve ashâbı ve hırfet içinde sâhib-seccâdedür ve andan — «şeyhuş şüyüh» dur; ya'nı yidi tâife içinde olan seccâde-nişinler ana — tâbi'dür; nitekim ahîler ıstılahınca «fetâ» ve «füke» ve «ahî» ve «şeyh» dir; yiğidine — «fetâ» dir; nakıybine «füke» dir; halıfeye «ahî» dir, şeyh-i nişâna «şeyh» dir ve hem — Emîrül Mü'minîn Alî kerremallâhu vechehu, bu üç isimle zikrolundı; evvel «fetâ» — dindi tâ Huccetül Vidâ'a değin. Andan «ahıyy-i vasiyy» dindi tâ ömri kırka inince, — andan «şeyh» dindi tâ hilâfet tahtına kendü oturunca; andan cem'i ta'rıfile — 39. 92. b. vasfitdiler. Hemçünan bu ma'nide Rasûl hazreti a.m. buyurmuşdur: «Enel fetâ ibni—l fetâ ahul fetâ, abul fetâ», ya'nı ben yiğidven, yiğid oğlıvan, yiğid kardaşıvan, — yiğid atasıvan. Evvel kendüyi fetâlıgıla yâd itdi; ikinci yiğid oğlıvan didüğü — işâretdür Halîlullah'a; nitekim buyurmuşdur: «Enebniz zebîh vel vechus sahîh — İsmâil ibni İbrâhîmul Halîl aleyhisselâm.» Üçünci, ahul fetâ didüğü İmâm — Alî'ye işâretdür. Dördünci, abul fetâ didüğü İmâm Hasan'a, İmâm Huseyn'e işâretdür. — Pes ahîler ıstılahında fetâlık, yiğidlikdür ve ahîlık, kırıgılıkdur ve şeyhlik, — pîrlikdür. Çün ehl-i erkâna bu dokuz vecchile tesmiye olundı; geldük — mahfil iclâs oldukda bunların makamları her birinün makaamına, mertebesine lâıyk — hidmetleri ve bir naşıyı sâhib-tarıyk kılmalu olsâlar niderler, ne vecchile kavl — ve fi'l ve hâl olur, anı beyân ider. Şöyle kim İmâm Şâfiî rahmetullâhi aleyh aydur: — «Usûl-al futuvvatu külluhû âdâbun» ve İmâm Alî kerremallâhu vechehû Rasûl — hazretinün mekârim-i ahlâkını fütüvvet tarıkında irşâd iderdi ve hem — ehl-i kisbile bu yönden sohbet iderdi ve bu sohbetlerde nasâyih ve letâif kim — İmâm Alî söylerdi; anı ashâbı ve Hasan ve Huseyn yazarlardı, şöyle kim — Sad Kelime-i ve Dürer-i ozri (Gurer?) ve Nesr-i Leâlî, bu sohbetlerin eseridir; eğer âdâb ve evsâf-ı — ve ahlâk-ı fütüvveti beyân idersevüz söz tavıl olur; amma niçesi münâsebetile mahal-

linde — 40. 93. a. zikridelüm; nitekim dinilmişdür: Her makaalîra (mahall ü) her mahallîrâ makaal; Kâmile noksân irişmez — bir nefes min külli hâl. İmdi geldük ana kim mahfil ve iclâs ve sohbet kılsalar — niçe kılurlar? Mahfil kılmağa evvel bir mekân gerek kim anda avâmün nazarı yitişmeye; — şeyhul meşâyih gelüp sadrda otura. Şeyhlerden aşğa halîfeler, halîfeden — aşğa sadr-ı mahfil ve andan yâr-ı gaalib ve andan müfrediler ve dahı aşğa nîmtarîkler — ve andan aşğa lâbüd olan ahbâb otura. Beşârişler nîmet kaydında olup nakıybler — ayağ üzre durup herkişi yirlü yirine kondurduktan sonra iclâs kılalar; — ya'nî bir-birin riâyet kılalar; her şahs kendü mertebesinde hidmetin görüp — karâr kılduktan sonra sohbet kılınur; ya'nî Kelâmullâhu taâlâ ve ahâdis-i — enbiyâ ve menâkıbât-ı evliyâ ve muâmelât-ı sulehâ ve evsâf-ı müzekkâ ve ser-güzeşt-i — şühedâ ve nisbet-i ahibbâ ve letâyif-i zurafâ ve esrâr-ı fukarâ ve sülûk-i suvafâ (böyle) — ve belâgat-i şuarâ okınup semâ' u safâ olunduktan sonra mahfile işâret — olunur. Irâkıyler, Horasânîler, Türkistânîler işâret budur kim nakıyb gelir; — bir elinde bir câ-rûb, bir elinde bir kûze su; suyu saçar; câ-rûbı salar. Ya'nî şimden — girü mizân-ı suhan ve taleb-i hukuktur demek olur. Amma ahîler içinde remz — budur kim nakıyb, ya'nî fûke, bir eline bir tas su alır ve bir eline duz (tuz) alır; — gelüp miyân-ı meclis duzı suya salar; ya'nî şimdiye değin sohbet idi, — 41. 93. b. şimdi mahfildür demek olur; velî bu memleketde işâret budur kim nakıybler, beşârişler — ol ki ayak üzre hizmetdedür; geledler, kapu açalar; ya'nî pâ-y-mâcânda duralar, — geçmiş erkân erenlerin anup duâ kılalar ve bâkıynün müzdine salavât getireler; aydalar: — Kimün kimde hakkı ve kiminün talebi varısa taleb itsün diye. Mecmû' ashâb — hukuk râzı olup âhîret hakkın helallaşdırduktan sonra tâlibe murâd virürler. — Evvel tâlib varup murâdını nakıybe söyler, kendüyi nakıybe ısmarlar. Nakıyb dahı — anun hizmetin edâ ider. Pes nakıybler gerekdür kim ol tâlibi alup mahfil kapusuna, — ya'nî pâ-y-mâcana iledeler. Irâkıyler ol makama «kületteyn-i tarîkat» dirler. Andan — nakıyb, yâ nakıybün nûkabâ, tercümanlık idüp ayda kim: «Esselâmu aleyküm yâ erbâbeş şerîati — ve yâ erbâbet tarîkati, esselâmu aleyküm yâ ehleş seddi vel vefâ, esselâmu — aleyküm yâ ehlel mürüvveti vel kere mi ves sehâ. Gelmekliğimiz Tanrıyıçün, durmaklığımız — Tanrıyıçün, söylemekliğimiz Tanrıyıçün, işbu kardaşımız siz ulularun ayağına gelüp — bu makam-ı insâfda durmaklıktan murâd oldur kim siz ihtiyarların silsilesine bağlanup, — katarına çekilüp, er-

SU

sorgu
görgü

Selamlama

kân görüp, sâhib-tarıyk olup Şâh-ı Merdân kapusına bili — bağılu kul ola ve hânedân âşıklarına hizmet-kâr ola; bu âşıkun hakkında ne — buyurursız» diye. Pes mahfil ehlinden cevâb gele kim: «Eh-luhû ve mahalluhû; vâcib maslahat — götürüz, mübârek olsun» diyeler. Andan ol kişünün üstâdı hâzırısı — 42. 94. a. anı revân ide, ya'nî ol san'at kim işler, kesbider, anı, ana helâl ide ve hoşnudluk — getüre. Eger hâzır değıl ise soralar; üstâdı kendüden râzı mıdur? Eger râzı ise — ana bir pîr dahı gerek kim tevbe ve telkıyn vire ve âyet-i bey'at okuya ve silsileye koya — ve ebced-i tarikat telkıyn ide ve dest-i Muhammed Alî ta'lîm ide. Ya'nî pîr, mürîdine — dest-i emânet duta, mestûreye makaam-ı halvetde pîr ayda: «Eûzü billâhi mineş Şeytânir racîm — Innellezîne yübâyiûneke innemâ yübâyiûnallâhe yedullâhi fevka eydîhim femen nekese yenküsi — alâ nefsihi ve men evfâ bimâ âhede aleyhillâhi fesityü'tîhi ecen azîmâ. Yâ eyyühellezîne — âmenüttekullâhe vel tanzur nefsin mâ kaddemet ligadin vettekullâhe innallâhe habîrün — bimâ ta'melün. Yâ eyyühellezîne âmenû tûbû ilellâhi tevbeten nasûhâ; Vallâhu (innallâhe) yuhıbbü — ttevvâbine ve yuhıbbül mütetahhırîn» diye; andan dönüp mürîd yüzine bakup ayda dahı: — «Estağfirullâh, estağfirullâh, estağfirullâhe min külli zenbin eznebtuhû amden ev hataen — ev sırren ev alâniyeten ve etûbu ileyhi minezzenbillezî a'lemu ve minezzenbillezî — lâ a'lemu ve ente allâmül guşûbi set-târül uyûbi gaffârüz zünûbi tevvâbür rahîm. — Estağfirullâhe cemî'i mâ kerihallâh. Tevbe kıldum cemî'-i menâhiden ve teveccüh kıldum — evâmire» diye ve oniki günâh-ı kebîreyi edebiyle ana te'kîd ide ve ahkâm-ı — şerîat ana ve bu silsileden murad nedür, bildüre ve Ehl-i Beyt mahabbetin te'kîd — ide ve andan şehâdet tarikatın telkıyn ide. Şehâdet tarikati budur kim ayda: — 43. 94. b. «Eşhedü en lâ ilâhe illallâhu hakkan hakkaa ve eşhedü enne Muhammeden rasûlullâhe saffen saffâ (sıdkan sıdkaa) — ve enne Aliyyen veliyyün vasıyyu Rasûlillâh.» Şimdi silsileye girdi, andan bir kişiyi yol atası — ve iki kişiyi dahı yol kardaşı olalar ve bir kişiyi dahi üstâd-ı sedd idine ve üstâdınun — pîrinün ve yol atasının ve iki yol kardaşının ıskına tercüman kadem göstere — tarîk mûcibince. Andan varup yol atasının önünde iki dizin çöküp otura. — Andan varup ol yol kardaşları biri sağ yanında ve biri solında otura. Andan — ata oğul sağ ellerin sunup baş parmakları bir-birine mukaabil koyup el dutuşalar; — üzerine bir destârçe örteler. Ol iki yol kardaşları, tâlibün eteğine — yapışup yol ataya kulağ uralar. Yol ata başlayup ayda: «Eûzü billâhi mineş Şeytânir ra-

rizalık
tövbebiat
ayeti

TÖVBE

kelime-i
sehadet

cîm — Bismillâhir rahmânir rahîm. Elem a'hed ileyküm yâ benî-Âdeme en lâ ta'budaş Şeytâne — innehû leküm aduvvun mubîn. Ve eni'budûnî hâzâ sırâtun mustakıym» diye. Andan iki — kardaşları ellerin eteğinden kaldırıp atayla oğulun eli üzerine koyalar. Yol ata — bu dört elün üzerine bu dört hadîsi okuya: «Et ta'zîmu li emrillâhi, veş şefakatu alâ — halkıllâhi, veddünyâ (küm fid dünyâ) bi müsâmahatin, vel âhîretü (ve fil âhîreti) bi şefâatin.» Andan dönüp oğlunun — yüzine baka, ayda: «Hasbeten lillâhi ve taleben li mardâtillâhi. Elyevme lâ yenfau mâlün ve lâ — benün, illâ men etallâhu bi kalbin selîm» diye. Dahı dört nasihat dapsura, ayda: — «Oğul, her kanda varursan izzetile, hürmetile var; her yirde otursan edebile otur» — 44. 95. a. diye. «Ve söz söylesen hikmet söyle, yohsa kulak» diye. «Ve durdukda hizmete dur» — diye ve oniki nefesi dahı vardır, anı dahı mahallinde zikridevüz ve bu üç kardaş — bu ahd üzre bir-birine aydalar: «Eğer yarın Hak dergâhında ve Peygamber huzûrunda — kabûl benüm olursa sizi derhâst kılam; eğer kabûl sizün olursa beni — derhâst kılasız.» Ve bu ahd üzerine Fâtiha ve tekbîr ve salavât ve gülbang — çekeler; şimdi mürid nîm-tarıyk oldu. Andan sonra gerek sâhib- — tarıyk ideler. Kaçan sâhib-tarıyk itmelü olsalar pes gerek kim üstâd-ı sedd — şâgirdiyile bir halvet yire gire; nakıyb gelüp seccâde bırağa. Üstâd seccâdeden — üç kadem girü dura, evvel sağ ayağın ilerü basa, Allah adın ana, İkinci kadem — Cebrâîl adına koya. Üçünci kadem Muhammedür Rasûlullâh adın anup seccâde üzerine — gele; iki rik'at namaz kıla. Mürid dahı iki rik'at namâz kıla, ne hâcet varısa — Hak'dan temennâ ide. Nitekim Emîrül Mü'minin Alî temennâ kıldı. Ol iki rik'at namâz kim — üstâd şâgirdiyile kılar; ol namâz ıskınadur kim Peygamber aleyhisselâm — Emîrül Mü'minin Alî bilin bağlayıcak iki rik'at hâcet namâzın kıldılar. Bu ehl-i tarıyk — arasında ol iki rik'at namâz sünnet oldu. Çün üstâd iki rik'at namâz kıla, — el getüre, bu duâyı okıya: «Allâhummağfir lenâ ve li vâlidînâ ve li cemî'-il mü'minîne — vel mü'minâti vel müslimîne vel müslimâtil ahyâu minhum vel emvâti birahmetike — 45. 95. b. yâ erhamer râhimîn» diye ve Rasûl hazreti İmâm-ı Alî'yi kuşatduğında ne remzler — oldıyısı, ne duâlar okunduyısı kitâb içinde zikrolmuşdur, anları yirlü yirince — riâyet ide. Andan durugelüp müridin seccâdeye da'vet ide. Hemçünan kendüyi — riâyet itdiyise ana dahı telkıyn ide. Geldük şeddün gerek panmuk bizinden — ola. Zîrâ Rasûl hazreti buyurmuşdur; gelen durrâa panmukdanıdı. Ammâ eğer — nısfı harîr olursa câiz dutmuşdur. Ol şeddi

HBV

seccade

nakıyb eline vireler. Nakıyb — şeddi biş kat büke ve müselles düre. Biş kat itdüği işâretdür binâ-yı İslâma. — Müselles dürdüğü işâretdür şerîata ve tarîkate ve hakıykate. Andan şeddi götürüp — seccâdede oturan şeyhe arzide. Şeyh üç kere Sûre-i İhlâs okıya, — Andan götürüp ol şeddi üstâda suna. Ol üstâd durugelüp şeddi — sağ eliyle kibleye karşı elif duta. Elif işâretdür Hak taâlânun birliğine — ve dahı sırât-ı müstakıym demek olur kim doğru geldün elif gibi, inşâallâhür rahmân — doğru gidem elif gibi. Dimek olur ki: Ben kaçan yoldan çıkarsam bu çevgânı boynuma — dakup yola getüresiz, bana müsaid ola ve çevgân, — yâ gibidür, Yâ, harf-i nidâdur. Dimek olur ki: Yâ Allâh, bu zaîf kulunu doğru yoldan — 46. 96. a. çıkarma ve dahı sabru tahammül vir ki Muhammed ve Alî ve Ehl-i Beyt yolında bil bağlayup — kullık iderem ve erenlere yüz koyup tevâzu' ve tazarru' birle hizmetler idelüm. — Andan şeddi iki kat ide, demek olur ki bugün dünyâ, yarın âhiretdür. — Dünyâ fânîdür, âhiret bâkıydür. Yarının kaydını bugün görgil. Nitekim Rasûl — hazreti buyurmuşdur: «Ed dünyâ mezraatül âhireti.» Andan şeddi üç kat ide; demek — olur ki «şerîatta üstüvâr ol ve tariykde pâydar ol, hakıykat (den) haber-dâr — ol.» Ve dahı demek olur ki nirden geldün, fehmit, nireye gidersin, — ana göre dirlik it; tâ mübtedâ' (mebde') ve meâd ilminden haber-dâr olasın; nitekim — bu ma'nide Rasûl hazreti buyurmuşdur: «Tefekkerû (Ettefekkü-rü) sâaten hayrun min ibâdeti — elfi senetin.» Ve dahı demek olur ki Hudâ ve enbiyâ ve evliyâ emrinden ve tariykinden — daşra çıkmaya. Andan şeddi dört kat ide kim işâretdür Çhâr yâr-ı Güzîn'e — ve dört müştehid (müçtehid) İmâm ve dört rükn-i salâta ki niyyet ve kıyâm ve kırâat — ve rükû' ve sücûd. Ve dahı işâretdür dört rükn-i İslâma ki salât ü sıyâm, — zekât ü hacdur; dahı işâretdür dört melek-i mukarrebden ve dört münzel kitâba. — Dahı dört ma'nâya ki emr ve nehy, va'd ve vaiddür. Andan şeddi biş kat — idelüm ki işâretdür Ehl-i Abâ'ya; biri Muhammed Mustafâ'dur, biri Alî — Murtazâ'dur, biri Fâtımatüzzehrâ'dur, biri Hasen-i Mütebâ'dur, biri Huseyn-i Şehîd-i — 47. 96. b. Kerbelâ'dur. Ve dahı işâretdür biş ülü azm peygambere ki biri Nûh Necîy'dür — ve biri İbrâhîm Halîl'dür ve biri Mûsâ Kelîm'dür ve biri İsâ Rûhullâh'dur — ve biri Muhammedür Rasûlullâh'dur. Ve dahı işâretdür biş vakt namâz ve biş binâ-yı — İslâma; nitekim Rasûl hazreti buyurmuşdur: «Buneyel İslâmu alâ hamsın.» — Andan şeddi altı kat ideler; ol dahı işâretdür cihât-ı sitte ve çhâr rükn-i — seccâdeye, pengün mâ ve şeşum mihrâb ve dahı işâretdür altı nesneye kim imân —

4
kapı

anlara getüreler: (Birinci Allâh'a,) ikinci melâîkelerine, üçüncü kitaplarına, dördüncü — peygamberlerine, beşinci kıyâmet gününe, altıncı kazâ ve kadere ve dahı — işâretdür Penç Âl-i Abâ ve şesum Cebrâîl'e ve dahı işâretdür altı sâhib — peygambere ki evveli Âdem, âhiri Hâtem'dür. Andan şeddi yidi kat ideler; — işâretdür yidi mushafun emrin tutmağa ve dâim yidi a'zâyı yire koyup Hakk'a — ibâdet kılmağa ve yidi cehennem azâbından korkmağa; yukaru şeddün evveli — ta'rîfinde yidiler anılmışdur, tekrâr idersevüz tavil olur, muhtasar itmeklik — evlâdur. Andan şeddi oniki kat ideler; işâretdür Oniki İmâm'a kim — zikrolunmuşdur. Pes andan şeddi yine bir kat ideler, elif gibi dutalar, — dimek olur ki evvel Allâh'dur, âhiri Allâh'dur; nitekim Kelâm-ı Kadîminde Hak — taâlâ buyurur: «Huvel evvelü vel âhiru vezzâhiru vel bâtinu.» Andan sonra şeddi elif — 48. 97. a. gibi seccâde üstine secdeye varur gibi sala; dimek olur ki Hakk'a boyun virdük — ve siz erenlere mutî' olduk ve mürid olduk. Siz erenler hakkına kul dimek olur. Ve elif — işâretdür Hak taâlânun birliğine ve sonra lâm gibi ide kim Cebrâîl'e işâretdür — ve sonra bir başın mîm gibi ideler kim Muhammed'e işâretdür ve sonra ayn gibi — ideler kim Alî'ye işâretdür; ya'nî demek olur ki Hak taâlâ emriyle Cebrâîl — fütüvveti Muhammed'e yetürdi. Muhammed, Alî'ye yitişdürdi. Andan şeddün bir ucın — seccâdenün bir gûşesine, kibleye karşı sala ve satrın seccâdenün eteğinde büke, — salışa «lâm-elif» dirler ve «medd» dahı dirler. Andan seccâdenün sağ gûşesindeki — ucun üzerine elin koya, ayda: «Lâ ilâhe illallâh.» Ve elin kaldırmadın süre, seccâdenün — eteğindeki akd üzere gele, ayda: «Lâ ilâhe illâ Hû.» Andan yine elin kaldırmadın — süre, âhir ucına gele, ayda: «Lâ ilâhe illâ ente.» Ya'nî demek olur ki: İy — (tâlib,) taklîdünü cehdit, tahkıyka yitişdür, tâ ilmîl yakıyn, aynel yakıyne irişe. — Dahı duruş kim hakkal yakıyne irişe; nitekim Emîrül Mü'minin Alî kerremallâhu vechehu — buyurur: «Lev keşefel ızâmu (Lev küşifel gıtâu) mezdedtu yakıynâ.» Andan sonra şeddi yine elif gibi — doğrulda, uzada, ayda: «Ve ilâhuküm ilâhum vâhidün lâ ilâhe illâ hüver rahmânür rahîm.» Ve dahı — şeddün üzerine sağ elün koyasın ve altına sol elün koyasın, diyesin kim: — «Va'tasimû bi hablillâhi cemî'â» ve şeddi sıyırasın, ya'nî demek olur ki: — 49. 97. b. İy mürid, içüni gıllu gışdan, buğz u hasedden, kibr ü kinden, yâri (bâri?) cemî'-i ahlâk-ı — zemîmeden arı kıl, müzeyyen ol ahlâk-ı hamîdeyle. Andan şeddün elif gibi yaturken — sağ elin evvel başında, andan ortasında, andan eteğinde koya ve elin öpe, göğsi — üzerinde koya. Dimek olur

kim: Dünyâdan teberrâ eyledüm ve sırât-ı müstakıyme döndüm ve âhîret — menziline tevellâ itdüm. Andan sağ elin şeddün sağ yanında başı altında sokup — sol eliyle eteğinden dutup evvel sağ, andan solın kaldura; sağ elin yüksek — duta, kavs nişânın göstere. Ammâ key ihtiyât ide; şeddün solından girmeye — ve eli arkasın göstermeye; ne işlerse elün yüzi görine. Andan şeddün sağ — yanı oldur kim kıbleye karşı dururken sağ kolun şeddün sağ yanındır. Kavs tuttuğu, — işâretdür Ehl-i Abâ'ya; zîrâ ki başı var, iki bağı var, Alî'yle Fâtıma'ya — işâretdür ve bir kabzası var, Muhammed Mustafâ'ya işâretdür; ya'nî demek — iki bağı Alî'ye, Fâtıma'ya işâretdür; iki başı Hasan'a ve Huseyn'e işâretdür. — Ya'nî demek olur ki: İlâhî, seyyidî ve mevlâye, bizi bunlarla haşreyle; nitekim — işbu ma'nâda bu rubâî dinilmişdür: Tâ men bâsem kunem tevellâ be Alî; Tâ haşr kuned Hudây — bâ âl-i Nebî. Bâ çar Muhammed du Hasen yek Mûsî; Bâ Ca'fer ü bâ Huseyn, bâ çâr Alî — Ve dahı demek olur ki, ok gibi kavsdan doğru atıldım, inşaallah doğru menzilüme — varam. Dahı mihrâb göstere, ya'nî iki elin kıbleye karşı berâber duta. Şeddün — 50. 98. a. iki ucın aşağı sarkıda; bu da biş olur; bu dahı işâretdür biş nesneye kim — binâ-yı İslâmdur. Dimek olur ki eğer böyle doğru geldükise bu Muhammed — ve Alî yoludur; gerek bu biş nesneyi terkitmeyesin, tâ bunlarla haşrolasın — ve andan şeddi sol kolun üzerine lâm-elif göster. Lâm-elif, harf-i nefiydür; — demek olur ki Allah'dan artuk Allah yokdur; birdür, ortağı, şerîki yokdur — demek olur ve lâm-elif'de üç işâret var: Evveli işâretdür hak sözlere mutî' ü münkaad — olam, muâriz olup cedel itmeyem ve gaalibe nâzil olam. İkinci, nâzillere hor bakmayam, — mihr ü mahabbet ve şefakat nazarıyla bakam ve irşâd idem. Üçüncü, kalmışları menzile — yetişdürem, elden geldiğün taksîr kılmayam ve kimsenün aybın görürsem setr — idem ve dünyâya mahabbet itmeyem; nitekim Rasûl hazreti buyurmuşdur: «Terküd dünyâ — re'si külli ibâdetin.». Andan sonra şeddi boynına birağa, arkasını mihrâba vire ve — mürîdi karşısına getüre. Nitekim şerâit zikrolundi. Andan kendü sağ elin — sunup mürîdün sol elin tuta. Pes sağ eliyle mürîdün sol elin başı üzerine — koya ve sol eli birle mürîdün sağ elin dahı üstine koya, ayda: Şimdi elün — kanda, başun mihrâbda kim diye. Andan sonra kendü el götürüp Rasûl hazreti — İmâm Alî üzerine okuduğu duâları okuduktan sonra ayda: «Şehidallâhu ennehû — lâ ilâhe illâ hüve vel melâiketü kaaimen bil kıstı lâ ilâhe illâ hüvel azizül hakîm. — 51. 98. b. İnneddîne 'indallâhil İslâm,» diye. Andan

çok güzel
bir salavat

şeddi eline ala; şedd elindeyiken — «hutbe-i tarîkat» okuya; ayda kim: «Elhamdû lillâhillezî refaassemâi vel ebrâc ve — Samekel ardı alel mâin necâh?» Merceci bahreyni yeltekiyânî; hâzâ azbün — (furâtün) ve hâzâ milhun üçâc» Ve sallallâhu alâ seyyidînâ Muhammedinil münîris sırâc, ellezî — sâre leyletel esrâ ilel mi'râc, merkâbül burâkı ve melbûsit tâc ve alâ âlihî — ve ashâbihî vesse-lâmu bi mîkdâri kataratı buhûril vehhâcîl arracil merrâc (?) — Ve kavluhû taâlâ: «Yâ eyyühellezîne âmenusbirû (ve sâbirû) ve râbitû vettekullâhe lealleküm tüflihûn.» — Andan ayda: «Allâhümme salî alâ Muhammedinil Mustafâ. Allâhümme salî alâ imâminâ Aliyyinil Murtazâ. — Allahümme salî alâ İmâmil ma'sûmi Hasenir Rızâ. Allâhümme salî alâ İmâmil mazlûm Huseyni — (ş) Şehîdi (bi) Kerbelâ. — Allâhümme salî alâ İmâm (Aliyyin) Zeynil Âbidîn. Allâhümme salî alâ İmâm Muhammedinil Bâkır. — Allâhümme salî alâ İmâm Ca'feris Sâdik. Allâhümme salî alâ İmâm Mûsal Kâzım. — Allâhümme salî alâ İmâm Aliyy ibni Mûsar Rızâ. Allâhümme salî alâ İmâm Muhammedinil Takıyyi. Allâhümme salî — alâ İmâm Aliyyinin Nakıyyi. Allâhümme salî alâ İmâm Hasenil Askeriyyi. Allâhümme salî alâ — İmâm Muhammed (inil) Mehdiyyi Sâhibuz zamân salâvâtullâhi aleyhim ecmaîne ilâ yevm — il ba'si veddîn. Ve ervâh-ı şeyhân ve nakıybân ve miyan-bestegân, evvelîn, âhırîn — Çâr rûkn-i âlem.» Tekbîr ide diye, andan sonra şeddün sağ eldeki — ucın ol şahsun başından aşırı söyle ata kim şeddün sağ elindeki — 52. 99. a. ucu, ol şahsun sağ yanına gele, sol ucun üzerine bıraka, dahi ayda: — «Bismillâhi alettevfiyk vel hamdû lillâhi alettahkiyk ve neşudduhu hâzihîşseddi (bi hâzeşseddi ve) bil erkân — ittariyk.» Ve mühr urmağa başladığı vaktin ayda: «Vallâhü min verâihim muhîtun; bel — huve Kur'ânün mecîdün fî levhin mahfuz.» Ya fevkaanî, ya tahtânî, ya tekbirî mühr ide. — Fevkaanî budur kim evvel düğümünde ayda: «Bu mühr-i şedd Alî'nindür kim, bizüm elimüzden sizün — bilinüze yitişdi. İkinci mühr-i şed, Alî'nindür kim, üstâdum elinden benüm bilüme yitişdi. — Her düğüme bir «düvanzdeh İmâm» okuya, terkîb-i nev'-i diğer, yahud muhtasar, müfid ü müemel — ma'kud yâd ide; meselâ bunun gibi. Rubâî:

Sen mübârek kıl İlâhî âl-Peyamber hakı; —

Seyyid-i evlâd-ı Âdem Hayder-i saf-der hakı;

Dört Muhammed hürmetiyyün dört — Alî'nün hakkıçün

Hem Hasan (ü hem) Huseyn ü Kâzım u Ca'fer hakı.

Pes «üçüncü mühr-i — şedd İmâm Alî'nündür kim Muhammed, Alî hânedânından üstâdum biline yitişdi» diye. — Yine bu mühri, bir terkîbde dahı «Düvanzdeh İmâm» okuya; yahud böyle muhtasar — ide; beyt :

*Sen mübârek kıl (ilâhî ol) Peyamber hakkıçün,
Fahr-i âlem, sâhib-i — mührâb ü minber hakkıçün;
Dört Muhammed izzetiçün, dört Alî'nün hürmeti;
Hem Huseyn, — iki Hasen, Kâzım u Ca'fer hakkıçün.*

Andan iki tarafın bir-bir üstine iki kez — düğesin, diyesin ki : «Mühr-i Alî'dür ve mühr-i Muhammed'dür» ve iki tarafın iki yanına — sokasın; sol yanın artuk sarkıdasın; işâretdür sağı Hasan'a ve sol — 53. 99. b. Huseyn'e; artuklığı işâretdür İmâm Huseyn'ün evlâdı gaaliblığıla ve ba'zılar — katında sağ işâretdür üstâdına ve sol yol atasına ve ba'zılar aydur: İşâretdür — sağı tevellâya ve solı teberrâya. Andan ol mühri göğsine işâretdide (işâret ide) evvelde, işâretdür — Ehl-i Abâ'nun bişin bir gönlekte görmeğe. Andan bu mühri üzerine el'in koyup — ayda: «Allâhümme sallı alen Nebiyyi vel Vasıyyi vel Betûli vel Haseni vel Huseyni vel Âbidi — vel Bâkırı ves Sâdıkı vel Kâzımı ver Rızâ vet Takıyyi ven Nakıyyi vel Askeriyyi — vel Mehdiyyi salâvâtullâhi aleyhim ecmaîn. Sırr-i penç fark, deh giysû, Düvâzdeh — İmâm ve Çhârdeh Ma'sûm, sırr-ı sâhibân-ı şikke vü sûret, sırr-ı şühedâ, bâtin-ı evliyâ, — ma'nî-i İsmâîl ve İbrâhîm-i Halîl ve Ahî Cebrâîl, tekbîr idelüm» diye. — Andan ötürü «âşık» diye, mürîd dahı diz çöke; üstâdı ayda: «Şeriatda üstüvâr — ol, tarikatde pâ-y-dâr ol, hakıykatde haber-dâr ol, düştân-ı Hânedânıla yâr ol, — düşmenân-ı Hânedânıla ağıyâr ol; dur sâhib tarıyk-ı sikke» diye. Andan mühr üzerine — bu mühri okuya ki: «Lâ ilâhe illâllâh, Muhammedür Rasûlullâh, Aliyyün Veliyyullâh.» Andan bu sekiz — (pendi) diye: «Yâd dâr, nigh dâr, saht dâr, gird dâr, bipûş, bibur, bidih, bistan.» — Ya'nî Yâd dâr râh-ı Hudârâ, nigh dâr dîn-i hodrâ, saht dâr takvî (râ), gird dâr amel-i âhîret, bipûş ayb-ı merdum, bibur bed-hûyî, bidih insâf, bistan an ki dâr (der) âhîret (bibâyed?): — Mühr temâm oldı; pes mübâreklığıçün Fâtiha, Tekbîr, salavât ve gülbang çekilür. — 54.100.a. Andan eli başındayiken getüreler, mahfil ehline arzideler ve ne yoldan — bağladuğın üstâd söyleye, cemâat işideler. Andan mahfil ehli, gaalibden nâzile — değin ol mühri ziyâret ideler ve dahı gerek kim ol mühr üzerine abdestin sımaya. — Bu mühr fevkaanîdür.

4
kayı
Muhtesem

Ammâ tahtânî ve tekbîrî, kitâb içinde yâd olmuştur. Ve dahı — üstâd-ı şedd, mürîdine mîzan dutmağı ol vakt göstere ve nefis-i helvâ diye ve dahı dimişlerdür kim — ol mahfilde şeyh, yâ şeyhüs süyûh kimise ol, mürîde akd-i Selmânî göstere ve tevellâ ve teberrâ — telkıyn ide. İmdi bu akdi dutmak ve tevellâ ve teberrâ aşğa yâd olunsa gerek. Andan — mürîde şedd şükrânesi tercüman kadem göstere. Pes başlayup ehl-i nasîbün — nasîbin virmeğe meşgul olalar ve gaayib yol erenleri yâdına lokma sunalar, — Arab ve Acem yâdına temâm ideler. Andan nakıybün nukabâ, yâ nakıyb, yâ bir(i), erkânile — ol mühri aç. Erkân budur kim şeddün iki ucın alıcak ayda: «Eûzü billâhi min — eş Şeytânir racîm. Bismillâhir rahmânir rahîm. İnnâ fetahnâ leke fethan mübînâ. — Liyağfire lekallâhu mâ tekaddeme min zenbike ve mâ teahhare ve yütimme ni'metehu aleyke ve yehdiyeke — sırâten müstakıyma; ve yansurekâllâhu nasren azîzâ.» — Ukdeyi aç; Süre-i İhlâs (CXII) okuya. — İkinci mühürde ayda: «Nasrun minallâhi ve fethun karîb ve beşşiril mü'minîne yâ Muhammed» (LXI, 13. Yâ Muhammed âyetde yoktur) diye; yine İhlâs — okıya, aç. Üçüncü mühürde ayda: «Rabbenaftah beynenâ ve beyne kavminâ bil hakkı ve ente — hayrül fâtihîn» (VII, 88.) diye; yine İhlâs okuya. Temâm açdıktan sonra ayda Süre-i İzâ câe. — 55. 100. b. «Bismillâhir rahmânir rahîm İzâ câe nasrullâhi vel fethu ve raeytennâse — yedhulüne fî dînillâhi efvâcen fesebbih bi hamdi rabbike vestağfirhu innehû kâne tevâbâ.» — diye, elinden seddi gidere; el götüre; ayda: «Al-lâhümme bârik kemâ bârekte alâ İbrâhîme — ve alâ âli İbrâhîme inneke hamîdün mecîdün; Rabbenâ lâ tuzığ kulûbenâ ba'de iz heydenâ — ve heb lenâ min ledünke rahme, inneke entel vehhâb; birahmetike yâ erhamerrâhimîn.» (Son cümle, yâni birahmetike... âyetten değildir.) — diye; elin yüzine süre. Andan ayda: «Ervâh-i enbiyâ, evliyâ ve şühedâ ve şeyhan ve nakıyban — ve müfredan, güzestegân-ı kâffe-i ehl-i îmân râ Fâtiha» diye; andan tekbîr — götüre, essalât ve gülbang çeke; üşde bağlamak ve açmak temâm oldu. Andan — geldük şeyhlere, nakıyblere ve üstâdlara ve atalara ve müfredîlere vâcib olan edebleri — ve şartları beyân idelüm. Evvel miyân-beste olan şartlar tarîkat içinde — oldur kim zâhirin, bâtının yaramaz nesnelerden arıda. Allâhü taâlânun emrine ve Muhammed — Mustafâ'nun şerîatine kaaim ola ve mecmû'-ı mü'min kardeşlere hayr-endîş ola — ve pâk-nazar ve pâk-dâmen ola. Nefsi ölü, gönli diri ola. Dili açuk, — gözi bağlu ola, ya'nî gözi nâmahreme ve kimse aybına bakmaya, dili dâim — zikrullâh'da ola ve gönli tâ-

lib-i Hakkola ve nefsi, «Mûtû kable en temûtû» mertebesin — bula ve dahı üstâdına âk olmaya. Eğer aybına dahı muttali' olursa ve hizmete — şöyle dura kim kul, hâcesi kulluğında nice durursa ve dahı cümhûr-ı meşâyih ittifak — 56. 101. a. dimişlerdür kim müfredî, gerek oniki haslet ile ârâste ola. Evvel hak söze — inanıcı ola. İkinci hakkıla insâfıla dirile. Üçünci dâim nefesine kahrîde. Dördünci — ululara hizmet ide. Beşinci eli altındağılara şefakat ide. Altıncı dostlara tevâzu' ide. — Yidinci düşmanlara tahammül ide. Sekizinci dervişlere sehâvet ide. Dokuzuncı dostluğu — ve düşmanlığı Allâh için ide. Onuncı ulemâya hürmet ide. Onbirinci musâhiblerine nasîhat — ide. Onikinci câhillerile söyleşmeye. Ve dahı meşâyih-i selef dimişlerdür kim: Fütüvvet- — dâr gerekdür ki bu otuzüç nesneyi gözedüğide, tâ fütüvvet anda kemâl bula. — Evvel, suhanrâ dânişte guften, ya'nî sözünü bilüp söylemek. İkinci vefâ yolında sâbit — kadem olmak. Üçünci kerem göstermek. Dördünci gökçek sîretlî olmak, beşinci — datlu dillü olmak. Altıncı telattuf göstermek. Yidinci dostluğu Allâhiçün kılmak. Sekizinci — düşmanlığı Allâhiçün olmak. Dokuzuncı kendüye yaramaz kılana eylük itmek. Onuncı tevazu' — ehli olmak. Onbirinci tekebbür olmamak. Onikinci ataya-anaya izzet eylemek. — Onüçünci gıybet kılmamak. Ondördünci sulh-engiz olmak. Onbeşinci komşılara eylük — eylemek. Onaltıncı ahdına vefâ kılmak. Onyedinci yaramazlardan irak olmak. Onsekizinci — dostlarına halvet nasîhat kılmak. Ondokuzuncı şefakat ehli olmak. Yiğirminci dervişlere — hor bakmamak, belki azîz görmek. Yiğirmibirinci kimsenün malına, rızkına tama' kılmamak. — Yiğirmi ik'inci sabr ehli olmak. Yiğirmi üçünci şükr ehli olmak. Yiğirmi dördünci dâim halka — 57. 101. b. nef'i yitişmek. Yiğirmi beşinci gazeبینi yutmak. Yiğirmi altıncı suçluyu rıfkıla sormak. Yiğirmi — yidinci uzlet sevmek. Yiğirmi sekizinci sır saklamak. Yiğirmi dokuzuncı ayb örtmek. — Otuzuncı sâlikleri dost dutmak. Otuzbirinci dünyâlıkden ötürü dînin eksitmek. — Otuz ikinci kanda yürürse Hakk'ı hâzır görmek, ya'nî hiç husu'dan edebden, hayâdan — hâlî olmamak. Otuzüçünci kimseyi incitmek. Eğer kimseyi incidürse cemî'-i renci — ola. Her kimde kim bu hasletler bulunsa ol kâmil müfredîdür. Meşâyih-i kibâr, bu bâbda — niçe nefesler (dimişler) dür, eğer cemî'isin dirsevüz tavîl olur, muhtasar itmek evlâdur. Ammâ — murad-ı şed, bunları amele getürmekdür, yalığuz demek değül. Nitekim Şeyh Nizâmî — kaddese sırruhu buyurmuşdur :

*Ger suhan-ı kâr müyesser şudî
Kâr-ı Nizâmî be felek ber şudî —*

Ve emlahuş şuarâ Mevlânâ Şeyhî, münâsib buyurmuşdur:

*Dimek itmeye assı işlemeksüz —
Erisen işlemek getir dimeksüz.*

Ammâ evvel bilmek gerek; pes ilim, mukaddemdür, farzdur, — vâcibdür, sünnetdür, müstahabdur; nitekim Rasûl hazreti buyurur: «Nûrül (Nevmül) âlimü hayrun min ibâdet — il câhil» ve Emîrül Mü'minîn Alî kerremallâhu vechehû bu münâsebetde bir beyt buyurmuşdur, hoş — dimişdür; şî'r :

*El ilmü zeynün lil fetâ vel aklü tavkân min zeheb;
El ilmü nûrün yestazî vel cehlü — nârun telteheb.*

Pes evvel ilimdür; ilim dahı amel içündür. Biz dahı evvel güf-târdan — didük, girdâрын te'kîd itdük. Geldük imdi üstâd ve yola. Ata olan — kişiye vâcib olan nesneler oldur kim oğlına, yâ şâgirdine umûr-ı şer'î — 58. 102. b. ve mesâil lâbüd ta'lîm ide, tâ kim şâgird, âmil ola ve tarîkat âdâbını ve şedd erkânını — ol emri ma'rûf ve nehy-i münker kıla, tâ kim şâgird, üstâd ta'lîmiyile ve nefes — hikmetiyile ve nasîhat berekâtında şer'iatda âmil ve tarîkatte kâmil ola. — Şöyle kim Rasûl hazreti buyurur: «Levlal mü-rebbî mâ ariftü rabbî.» Pes terbiyet kişünün gönlini — münevver ve müzeyyen eyler. Şâgirdi iğen üstâd eyler. Zâhirin, bâtının âbâd eyler ve Şeytân-ı — racîm şerrinden âzâd eyler. Dünyâda yüzini ağ ve âhiretde şâd eyler. Geldük — imdi şeyhlere vâcib olanları beyân idelüm: **Şeyh** gerek kim şer'iatda âmil, — tarîkatde kâmil, eli açuk ve kapısı açuk ve sofrası açuk ola. Dili datlu, sözi kuvvetlü ola. — Allah yaratduğı halk üzere müşfik ola ve hayr-endiş ola. Elinden ve dilinden kimseyi — incitmeye ve ahlâk-ı hamîde birle mevsûf ola ve ahlâk-ı zemîmeden ictinâb — ide. Umûr-ı şer'î gözede, şer'iatdan dağra kadem basmaya, tâ âsim olup tarîkatde mezmûm — ve şer'iatda müttehim olmaya. Eğer âlim, yâ seyyid olursa «nûrün alâ nûr.» — 59. 102. b. Eğer böyle değülse ilm ehlini sevici ola; eksigin sorıcı ola ve dâ'im — terakkiy içinde ola; ya'nî hulkın ve tevâzuın artura. Nitekim Emîrül Mü'minîn — Alî kerremallâhu vechehû «Sad kelime» sinde buyurur: «Men 'azibe lisânuhû kesüre ihvânuhû.» —

Ya'nî her kimün dili datluyısa anun kardaşları çok olur. Tarikat içinde — bir kişi suçlu olsa anın hâlini tarikat mücibince adl ve insâf ve şefakat — birle sora; yumşak söyleye. Nitekim Hak taâlâ, Kelâm-ı Kadîm içinde buyurur: — «Ve külü (Fekulâ lehû) kavlen leyyinâ.» (XX, 44) Ve dahı ol kişiye muhâbâ eylemeye kim yol hakkında hayf olmaya; — zîrâ söyle kim şeriatda hayf yokdur. Zîrâ şeriat, hakıykat, ma'rifet, cemî'i — 60. 103. a. birdür. Nitekim Hazret-i Muhammed-i Mustafâ a.m. bu münâsibetde buyurur: «Eş-şeriatu akvâlî — vettarîkatu ef'âlî vel hakıykatu hâlî vel ma'rifetu ra'su mâlî vel fadlu dînî vel hubbu — esâsî veş şevku merkebî vel havfu rafıykıy vel ilmu silâhî vel hilmu sâhibî — vettevekkülü ridâî vel kanâatu kenzî vessıdku menzîlî vel yakıynu me'van lî — vel fakru fahrî ve bihî eftahıru alâ sâiril a'mâli.» Pes imdi bu cemî'i sıfât — Muhammed-i Mustafâ'nındur. Pes gerek kim şeyh dahı tarikat, şeriatdan gayrı görmeye — ve ol kişiye tercümân günâhına göre söylede. Bu tercümanlar dahı aşağıda suâl, — cevâb tarıkınca dinilse gerek, tâ söz karışmaya. Ve dahı şeyh gerekdür kim mahfilde — edeble otura ve edeb birle söyleye; âdeme karşı tükürmeye ve ayak uzatmaya ve kakkahayıla — gülmeye ve şeriata, tarikate muhâlif sözden ve harekâtdan sakına ve kendüye — tercüman vâkı' olsa seccâdesi üzerinden söyleye; kendü nefsin dâim hisâb — ide yol mücibince. Eğer kendü de yol varırsa evvel kendü yolın arıda; andan — gayrıya takaazâyı süre. Dahı dimişlerdür ki şeyhe tercümân vâkı' olıcak — kendünün yol atası, ya üstâd-ı şeddi, ya şeyh, anlar olmazsa bir seyyid önünde — tercümân ide; dahı olmazsa bir halvet yirde kendünün imâmesin önünde koya; — ana karşı tercüman ide, yahud meclisde nakıybe, yâ halife anuniğün tercüman — söyleyeler; gazez seccâdeyi gözedeler. Ashâb şeyhe tercüman buyurmayer ve yüzine — 61. 103.b. katı kelecı söylemeyeler. Ammâ şeyh gerek kim kendiide yol komaya ve ashâbı, kebîrini — ve sağırını göricek izzet ve hürmet ide, tâ anun dahı hürmeti ziyâde ola. Nitekim — Rasûl hazreti bu ma'nide buyurmuşdur: «Men te-vâzaallâhü fekad refaahullâh...» Ve dahı ashâbınun dâim gönlin sora; arûsın, yasın, sıhhatin, selâmetin sora, bile, her hâlde — yolına elinden gelenin dırıyğ itmeye. Bu ahlak, Rasûl hazretinündür, canıla riâyet — ide. Burada dahı sözler çokdur, ammâ biz muhtasar kılduk; söyle kim dimişlerdür: Der hânc — kesest, yek harf besest. Geldük şimden girü nakıybler sıfatına: **Nakıyb** gerekdür kim — şeriatda âmil ve tarikatde kâmil, ziyrek ve tahammül ehli ve şefekatlu ola — ve ehl-i tarikat kardaşları her vaktde alup, is-

teyûp gönüllerin nevaht idici — ola ve her hâlde vâkıf ola. Sağ-
lıkda, sayrılıkda, ölüde, diride, düğünde, — mahfilde ayağın du-
rup hizmet idici ola ve ehl-i tarikat yârenlerin — yollu yolınca
yirli yirin göstere ve gelen müsâfirden haber-dâr alıcak riâyetine—
sa'y ide, sa'yi bî gazez ola. Zîrâ hizmet ulu tâatdur. Şit Peygam-
ber — hizmet kıldı, Nûh Peygamber hizmet kıldı ve İbrâhîm Pey-
gamber — hizmet kıldı ve bu ma'nide Hazret-i Rasûl buyurmuşdur:
«Ene seyyidül kavmi — hâdimül fukarâi.» ve Emîrül Mü'minin Ali
kerremallâhu vecchê hizmet kıldı, — Rasûl Hazreti anun hakkın-
da buyurdi: «Seyyidül kavmi hâdimuhum» ve Selmân-ı Fârisî —
62. 104. a. radiyallâhu anh, ol kadar hizmetde mübâлага kıldı ki
Rasûl hazreti, kendüye — ve Ehl-i Beyt'ine muzâf kıldı ve anun
hakkında buyurdi: «Es Selmânu minnâ ve Ehlel Beyti (böyle)» —
ve ashâblardan her kişi kim Rasûl hazretine yakın olmak isterdi,
bir hizmet — ihtiyâr iderdi. Pes her vücûhla hizmet, karîb-i haz-
retdür. Pes nakıyb dahı — hizmeti cân ü gönülden ide. İtdüğü hiz-
mete minnet itmeye; belki hizmetinden — fahrîde. Zîrâ hizmeti gör
ki kimler itmişdür. Anlurun ıskına ve anlar ne — i'tikadla hizmet
itdilerse ol dahı anlara müvâfakat ide, elden geldükce — maktûrın
sarfide. Oturmaya, kendü için gayruya inanmaya ve ol — vakt kim
sumat yanına gelüp mahfile selâm virüp ayıda kim: «Bu meclisde
— kimsenün kimseden hakkı varısa taleb itsün, yâ helâl itsüt diye.
— yâ küdürütlü bilürsenüz safâlaşdurun, tâ lokma-i tâhir yiyelüm»
diye. Tamâm — haklaşdurdudan sonra ayıda: «Safâ hâtırlarıçün
Muhammed'e salâvât virelüm» diye — Andan sumâtı ve hallü su-
matdur, bildüre ve ser-sofrayı gaalib önine koya; nâzil — öninde
temâm eyleye. Çünkim taâm yine; sofrayı götüricek evvel nâziller
öninden — dutup devşüre. Gaalib önindeki sofrâ üzere duâ ide. An-
dan câ-rûb çeke. — Câ-rûb gaalib ileyinden dutup nâzil ileyinde ta-
mâm ide ve andan su içüre. — Gaalibden nâziledeğin tamâm olduk-
da Şehîdân-ı Kerbelâ'yı, Sa'd-i sakkaa'yı ve Selmân-ı Fârisî'yi —
63. 104. b. yâd idüp tekbîr getüre ve eğer mahfil kesmek isteseler
müfredîler, bir-birin kardaş — idineler ve kardaşlık üzerine nezr
vireler. Ol nezr olan akçeyi nakıyb eline — alup şeyhe karşı dört
(dutup?) «filan kardaşı, kardaşı ıskına yol erenlerine ve Rasûlül-
lâh — ıskına bu kadar nesneyi nezritdi, hakkında ne dîrsiz yâ ce-
mâat» diye. Ehl-i mahfil ayıdalar: — «Lâ ilâhe illallâhu vallâhu
ekber», tâ ol nezrün ecir tamâm ola. Ol tâhir akçayile — helva ya-
rağın görüp mahfilde bişüreler, hurma katarlar. Zîrâ kim Rasûl
hazreti huzûrunda — elin çengâlıdi, hurmayıla yidi hurma katduk-

ları ol ıskadur. Ammâ Irak erenleri — ve Horasan şahbazları dimişlerdür ki helvâ yarağına miyân-beste vara, balı bir kişi — yağı bir kişi, unı dahı öyle ide, hurmayı ve za'faranı miyân-besteler varup — alup kendülerin olduğınlayın ayruk ana el yitişdürmeyeler, başlarına — getirüp mahfilde getirüp sîpâye üzerine koyalar; ya'nî yire komayup — her birini üç pâre nesnenün üzerine koyalar. Oda yakın (Odi yakan) miyân-beste ola — ve bişüren miyân-beste ola. Hâric(i) tarikat kavl ve fi'l ol arada olmaya. — Oduncılar, Abdürrahmân Külhan-tâb rûhuna ve İshak Künde şiken — rûhuna tekbîr gönderelim» diye. Andan tancireyi oda koyıcak yağı içine koyup — aydalar: «Ma'nî-i Emîrel Mü'minîn İmâm Ali Asgar Zeynel Âbidîn-i ma'sum-ı şehîd tekbîr — idelim» diye ve un koyıcak Selmân-ı Farisî'yi yâd ideler ve (balı) koyıcak Emîrül Mü'minîn— 64.105. a. Alî'yi yâd ideler ve hurmasın katicak Hazret-i Risâlet'i yâd idüp assalâtü çekeler. — Ve dahı dimişlerdür ki hurmayı oniki bahş ide, Oniki İmâm'ı yâd idüp katalar. — Çünkü helva bişe, onyidi bahş ideler, yahud on'ki bahş ideler, yahud — sekiz bahş ideler, yahud biş bahş ideler, yahud üç bahş ideler, yahud — bir bahş, bir yire cem' ideler. Her bir bahşı bir miyân-beste başa götürüp tekbîr — ve tehlîl ve salâvât getüre, şeyh huzûrına getüreler. Her bir bahşa sî-pâye — kayd idüp üzerine koyalar. Andan nakıyb, mîzân eline alup şeyh karşısına — gelüp ayda: «Eûzü billâhî mines Şeytânir racîm. Bismillâhir rahmânir rahîm — Errahmânu allemel Kur'âne. Halakal insâne, allemehul beyan. Vesşemsu vel kameru — bi husbânin venneemu vesşeceru yescudân. Vessemâi refaahâ ve vadaal mîzân. — Ellâ tatgav fil mîzân ve akıymul vezne bil kıstı ve lâ tuhsirul mîzân. — Ve kemâ kaales Sübhânehû fî sûreti Âli İmrân: Ve evful keyle izâ kiltum vezinû — bil kıstâsil müstakıym ve kemâ kaalen Nebiyyu aleyhisselâm: Mûtû kable en temûtû — hâsibû kable en tuhâsebû, vezinû kable en tûzenû ve kemâ kavle Aliyun kerremallâhu vecchêhû: — Rahimallâhumrien arife kadruhu (velem) yetaadde tavrehû, sadakallâhu ve sadaka Rasûlullâh — ve sadaka habîbullâh» diye. Dahı ayda: «Yâ şeyh, yâ cemâat, mîzan hak mıdur?» Aydalar: «Belî.» Ayda: «İcâzetinizle tariyk mücibince kısmet idelim.» Cemî'i aydalar: «Elf-i — 65.105. b. vâcib.» Dahı andan gaalibden nâzile alet tertîb İmâm Zeynül Âbidîn — kısmet üzerine nasîb yitişdüre. Nasîb iletüğü kişiden nefis-i helvâ — taleb ide. Nefesler dahı suâlât içinde geliserdür. Ammâ mahfilde seyyid — olsa ol dahı sâhib-nasîbdür, müfrediyise iki nasîb var ve kıs alâ hâzâ. — Ammâ seyyidsüz mahfil mekruhdur. Elbetde evlâd-ı

Rasûl bile gerek, meğer bulunmaya, — zarûret ola, ol vakt câizdür. Çün temâmet nasîb her kişiye yitişe, andan gaalib — erkân erenleri ıskına lokma sunalar. Âhır Arab, Acem yâdına tamâm ideler. — Ammâ Arab, Acem lokmasından gaalibe sunalar. Andan lâbütl varısa, ya'nî daîrede — nazar varısa ana lokma yitişdüreler. Artanın bahş-i gaalib koyalar ve eğer bir şehirde — olan erkân erenlerine nasîb gönderürlerse erkânla göndereler. Andan budur kim — bir kutu içine Diuvâzdeh İmâm okuya, helvâ koya; bir dest seyhler yâdına ve bir dest — nakıybler yâdına ve bir dest ashâblar yâdına, andan bir dest ahıbbâ ve bir dest — silsile içün, cem'i onyidi kısm uralar. Onyidi kemer-besteyi — Alî ıskına ve onyidi nebiyy-i mürsel ıskına ve onyidi rik'at farîda ıskına — ve onyidi Ehl-i Beyt-i Rasûl ıskına; evvel kutuyu pür kıla, andan oniki hurma — ve bir dâire ve bir iğne koyup tamâm ide, ondört olur. Oniki hurma işâretdür — Oniki İmâm'a ve dâire işâretdür mahfile ve kâffe-i ehl-i İslâma ve sâhib- — 66. 106. a. dâire Muhammed Mustafâ'dur ve sūzen işâretdür yik-cihetliğe ve fakre ve tevhîde. — Andan kutunun kapağın uralar. Pes kutı emîn olduğu işâretdür Hacer-i Esved'e ki — emîn-i ahddur. Andan kutunun üzerine bu dört harfi yazalar: ع ر ا ل Ol dahı — işâretdür Allah emriyle Cebrâîl, Mustafâ'ya şed yitişdüirdi ve Muhammed aleyhisselâm — (Alî'ye) yitişdüirdi demek olur. Andan kutıya oniki terk, yahud bir terk, yâ üç terk — bend uralar. Bendleri bir yire getirüp biş düğüm düğeler. Andan sî-pâye asalar. — Sî-pâye işâretdür Selmân-ı Fârisî'nün başına ve iki eline ve sî-pâye hakkında fukarâ — aydurlar: Ol vakt kim Rasûl hazreti, Fâtıma'yı Alî'ye virdi, Cebrâîl sî-pâyeyile — kandil getürdi; andan kaldı dirler. Ve dahı aydurlar: Sî-pâye evvel halkdur, işâretdür — ehl-i şedd ve bey'at vasıyyet ayağı dâireden daşra basmaya. Üç şâhi işâretdür — sofraya ve sohbe ve safâya ve hayâyâ. Çün erkânı tamâm göstereler, gerek ashâb — dahı ol erenler ıskına ki helvâ bağladılardı; lâbüd tarikat kaydile. Eğer ol — şehir ehlinde kimse bilürlerse oniki, ya biş, ya üç kişinin adına kağıd — yazalar, siz erenlere nişâne-i mahabbet-i Mustafâ ve Murtazâ ve Eimme-i Ma'sûm gönderdük, kabûl — kılun, kalb-i mahabbet, sıdk u safa ve ahd u vefâ bile. Çün kağıd yazıla. Seyh, — nakıyb ve ashâb kabûl niyyetine helvâya gülbang çekeler ve sofrabahâ vireler. Ya'nî — gelüp ol helvây alan erenlere sumat çeke; andan ol nasibi bir kişiye dapsura, — 67. 106. b. ol helvânun rumûzından haber-dâr ola ve yine haber-dâr olan kişiye yitişdüre. — Yol erenleri dimişlerdür ki bu kutıyı ol kişi aç kim bu remzlerden haber-dâr — ola.

Ammâ bu helvâ sunmak, almak ve açmak içinde söz çokdur; eğer cemî'isin dimeğe — mukayyed olursavuz bu muhtasar mutavvel olur. Zîrâ nice akvâle ve ef'âle sebebdür. Buna — Yeminler (Yemînîler?), seyf-i tarîkatdur dirler. Ammâ sunan kişîün elin açan kişiye oniki — suâli vardır. Anı diyelüm, mahfilî âhır idelüm. Evvelî sual: Senedinüz nedür? Cevâb: — Dîn-i İslâm. S. Âyînînüz nedür? C. Lâ ilâhe illallâh Muhammedür Rasûlullâh Aliyyün veliyyullâh. S. Erkânînüz nedür? C. Lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber S. Tarîkînüz nedür? C. El-mâu — vel mihrâb verrızku alallâh. S. Tarîkînüz bünyâdı nedür? C. Şevk, zevk, mihr ü mahabbet, sıdk u — ahd u vefâ. S. Meskenînüz nedür? C. Tarîyk-ı El fakru ilallâh. S. Süretînüz nedür? C. Şedd-i — Alî. S. Sikkenüz nedür? C. Mihr-i Alî. S. Hânenüz nedür? C. Mihr-i Muhammed Alî. S. Şedd-i Teslîmî — nedür? C. Hizmet-il fukarâ. S. Şedd-i Revânî nedür? C. Nasîhat ki gaalibe nâzil, nâzile hâdî, — kelâm-ı Hakk'a itâat. S. Şedd-i Müvekkel nedür? C. Mahabbet-i Sıbteyn, ya'nî mahabbet-i — Hasan ve Huseyn. Bu cemî'-i erkân, nakıyb sıfatıdır. Anunîğin anıldı kim nakıyb — bu erkânların sâhibidür; mahfil iclâs olmağa bâis nakıybdür. Bârî yine — mahfil sözine gelem. Çün her vücûhu ideler; andan geçmiş erkân erenleri anup — duâyıla hatmideler. Ve ba'z-ı meşâyih mahfil sonunda hutbe okurlar, mev'ıza— 68.107.a. söylerler ve âhiret hakkın helâlleşdürürler, andan doğarlar (dururlar?). Bunda dahı söz çokdur, — ammâ muhtasar itmek evlâdur. Geldük imdi cümhûr-ı meşâyih ittîfak itmişlerdür kim — oniki kişiye şedd bağlamayalar, zîrâ erenlerde (anlarda) nice hâsiyet vardır kim lâıyk-ı fütüvvet — degül, meğer ol hasleti terkide, andan lâıyk-ı fütüvvet ola. Evvelâ kâfire kim — olur, ehl-i îman degüldür, bâtıla hak dir, hakka bâtıl dir. Bunların hakkında — Kelâmullah'da buyurur: «İnnemel müşrikûne neces.» Tâ îman gelmeye, tâhir olmaz, lâıyk-ı — fütüvvet olmaz. İkinci münâfıklara kim bunların hakkında Kelâm şâhiddür ki bunlar ehl-i — cehennemdür. Nitekim buyurur: «İnnel münâfıkîyne fidderkil esfeli.» Tâ ol hâlin den rüçû — kılmaya, lâıyk-ı fütüvvet olmaz. Üçünci, sol kişiye kim san'atı gaybe hükmitmekdür. Zîrâ — ekser hatâ iderler, kizb vâkı' olur. Dördünci, müdminil hamr. Zîrâ bunlar Tanrı — emrin ve Mustafâ sünnetin koyup nefsine uyup bî hayâlık ihtiyâr itdiler ve bunları — Hak taâlâ, ibâdet kılmaktan men'itdi; gerçi mü'mindür ammâ lâıyk-ı ibâdet degül. Nitekim — buyurur: «Yâ eyyuhellezîne âmenü lâ takrabussalâte ve entüm sükarâ.» Çün indallâh lâıyk-ı — ibâdet degül, pes tâ tevbe kılmaya, lâıyk-ı fütüv-

vet olmaz. Bişinci, dellâkler kim bunların — katında kâfir ve Müsülman hizmetde farkolunmaz ve bunlar, dâim nâzır-ı avrettdür — ve bu ma'nide Rasûl hazreti buyurmuşdur: «Laanallâhun nâzıra vel manzûre ileyhi.» Gerçi — bunlar dahı Selmânîdür, safa-bahşlardur, hizmet-i makbûldür ammâ sekizinci şart tâ kendüde — 60. 107. b. olmaya, lâyı-ı fütüvvet olmaz. Altıncı, dellâllere kim bunların dostluğı sehl nesneyiğün — hebâ olur. Az assılar içün Müslümanlara çok ziyân iderler ve kendüler hâin — olurlar ve bu ma'nide Rasûl hazreti buyurmuşdur: «Şerrün nâsi men yadurrun nâs.» — Nite bu ameller kişide ola, ol lâyı-ı fütüvvet olmaz. Yidinci, cullahlara kim bunlar — Müsülmanlara yalan va'de eylerler ve ekşük arşun dutarlar. Pes bu iki sıfat lâyı-ı — fütüvvet degüldür. Gerçi bunlar Şislerdendür, san'atları makbûldür, ammâ bu sıfatlar — kangısında ola, ol lâyı-ı şedd olmaz; zîrâ Kelâmullâh'a muhâlefettdür; zîrâ Hak taâlâ — buyurmuşdur: «Ve evfû bi ahdillâhi» ve bir yirde dahı buyurur: «Ve evfû bir ahdin üfi bi ahdikum» dahı dimişlerddür kim: «El kerîmu izâ vaade vefâ.» Meğer şöyle ola kim tâ lâyı-ı fütüvvet olalar. — Sekizinci, kassâblara kim bunların işi dâim kan dökmekdür; bunlarda şefakat olmaz; — fütüvvet şefekatile müzeyyendür. «Eş şefakatu minel îman.» ve şart-ı ahd ü bey'at «Veş şefakatu alâ — halkillâh» dır. Pes bunlara dahı sekiz şart lâzımdur, lâyı-ı fütüvvet olalar; nitekim — Emîrül Mü'minîn Alî, Cümerd Kassâb'a didi; Pes tâ sekiz şart bunlarda mevcud olmaya, — lâyı-ı Fütüvvet olmaz. Dokuzuncı cerrahlara kim bunların menfaatleri halka zahmet — irişmekdür ve halka hayr sanısı yokdur ve hem yürekleri taş gibi olur, — kimseye terahhum itmezler ve bunlardan can ürker. Pes tâ sekiz şart bunlarda — mevcud olmaya, lâyı-ı fütüvvet olmaz. Onuncı sayyadlara; zîrâ bunlar dâim kuşlara — 70. 108. a. ve canavarlara tuzak kurup boğazlarlar; niçesinün yavrucakları açlıktan kururlar. — Pes «Eş şefakatu alâ halkillâh» bulunmaz, lâyı-ı fütüvvet olmaz. Onbirinci, âmmâllere, zîrâ bunlar — dâim bid'at artururlar; pes ehl-i bid'at lâyı-ı fütüvvet olmaz. Onikinci, mutribazlardur; — zîrâ me'kûlâtıdan zahîre kalırlar ve kaht isterler; pes bu sıfatlar lâyı-ı fütüvvet — degüldür. Pes her kimse kim bu sıfatlı ola ana şedd bağlamayalar, tâ bu sıfatlardan rücû' — kılup lâyı-ı fütüvvet olalar. Geldük imdi ol ondokuz amel diyelim kim — ol amelleri kılmakbirle şedd kendüden reddideler; ahî ahîliğından, şeyh şeyhliğından — düşer; tevbe ve tercüman ve tahrîk ve tecrîd lâzımdur. Evvel hamr içmekdür kim ümmül habâisdür kim — şer' ile isbât olunup hüküm-

oluna; nitekim şarâb için hakkında Rasûl hazreti — buyurur: «Küllü hamrin harâmün ve men şeribel hamru fid dünyâ ve huve yedminuhâ lem yetup — lem yeşribuhâ fil âhireti» ve Hak taâlâ Kelâm-ı Kadîminde buyurur: «İnnemel hamru — vel meysiru vel ansâbu vel ezlâmu ricsün min amelîş Şeytânî.» Şol nesneyi ki Hak — taâlâ amel-i Şeytân didi, ehl-i fütüvvet perhîz etmek gerek. **İkinci zinâdur;** — zîrâ Hak taâlâ Kelâm-ı Kadîm içinde buyurur: «Ve lâ takrabuzzinâ innehû kâne fâhişeten — ve sâe sebîlâ.» Pes ehl-i fütüvvet zinâdan sakınalar; zîrâ Yûsuf Peygamber zinâ kılmadı, — Hak taâlâ anı fütüvvet itdi. **Üçüncü livâta itmeklikdür.** Zîrâ Rasûl hazreti, — livâta hakkında buyurmuşdur: «Lâ yanzurallâhe taâlâ ilâ reculin evimreetin fî duburihâ.» — 71. 108. b. Ve bir mahalde dahı buyurmuşdur: «Mel'ûnun men amile ameli kavmi Lûtun.» Pes ol hatardur; gerek — fütüvvet-dâr, gayet sakına. **Dördüncü gammâzlıkdur;** zîrâ avâna muâvenetdür ve gaybetdendür; — bunların hakkında Kelâmullâh şâhiddür ki bunlar ehl-i cehennem. Kavluhû taâlâ: — «Veylün li külli hümezetin lümezetin» ilâ âhirihi. **Beşinci münâfıklıkdur.** Bir kişinün huzûrında bir dürlü, — gaybetinde bir dürlü olmakdur ve halvetde bir hâlde, zâhirde bir makaalde olmakdur ve — bunların hakkında bu âyet nâzil olmuşdur: «İnnel münâfikiyne yuhâdiûna (İlâhu) ve huve — hâdrihum.» Pes bu amellerden fütüvvet bîzârdur. **Altıncı tekebbürlikdür.** Kibr İblîs — sıfatıdur, magbunlıkdur, mahrumlıkdur. Nitekim Rasûl hazreti buyurur: — «Lâ yedhulul cennete men kâne fî kalbihî habbetin min kibrin.» Pes fütüvvet ehli — gayet sakınmak gerek. **Yedinci yavuz gönüllü kişiden** kimseye vefâ gelmez, hayır — gelmez, şefakat gelmez ve bu hadîs ma'nîsinden mahrumdur ki Kaal a. m.: «Errâhimûn — yerhamuhumur rahmân; irhamû men fil ardı yerhamukum men fis semâi.» Pes — fütüvvet, yavuz gönüllüde karâr kılmaz. **Sekizinci hasudlıkdur.** Zîrâ hased marazdur, — hased ehli hiç sihat bulmaz ve amel zâyî' olur. Nitekim Rasûl hazreti — buyurur: «El hasedu ye'külül hasenâtı kemâ ye'külün nâril hatab evil arşu.» Pes fütüvvet — ve hased, bir arada karâr kılmaz. **Dokuzuncü buğz, ya'nî kin dutmakdur,** gerek (meğer) buğz — Allah için ola ki «El hubbu lillâh vel buğzu lillâh» dur; eğer nefis murâdından ötürü, neûzü billâhi — 72. 109. a. dîne zarardur; pes fütüvvet anda karâr kılmaz. **Onuncü kasdıla yalan söylemeği** isti'mâl — itmekdür ve yalan söyleyenler hakkında Kur'an şâhiddür kim ehl-i cehennemdür. — Kavluhû taâlâ: «Veylün yevmeizin lil mükezzibîn.» Ve Rasûl hazreti bu ma'nîde buyurmuşdur: — «El kezzâbu lâ ümmatî.»

Pes yalanla fütüvvet durmaz. **Onbirinci va'deye hilâf** kasdla — kılmak; zîrâ ki fesâd var; evvel kendü yalan olur; ikinci bir kişi dahı incinür. Nitekim — bir yirde dahı zikrolunmuşdur. Pes bu sıfatlu kişide fütüvvet karâr kılmaz. **Onikinci — emânete hiyânet eylemekdür.** Pes hâin mahrûmdur. Nitekim Hazret-i Risâlet buyurur: — «El hâinu lâ yuflah.» Hiyânet, dînin düşmanıdır. Pes hâin olan kişide fütüvvet — karâr kılmaz. **Onüçüncü nâ-mahreme, ya'nî Müsülmanların ehl-i ayâline şehvet — nazariyle ve hiyânet fikriyle bakmak.** Zîrâ bu dahı zinâdur; buna şâhid Kur'an'dur. Kavluhû — taâlâ: «El aynânu tezniyan (?).» Pes fütüvvet bu sıfatı kabul kılmaz. **Ondördüncü kimsenün — aybın istemekdür** kim anun ırzın yıka. Bu ma'nîde Hazret-i Risâlet buyurmuşdur: — «İzzül mü'minü ke demihl.» Ya'nî mü'min utandırmak kanın dökmek gibidür. Pes bu sıfatı — fütüvvet kabûl kılmaz. **Onbeşinci katl-i nefis itmekdür** ne'üzü billâhi. Zîrâ Hak taâlâ — buyurmuşdur: «Ve lâ taktulünnefseltek harremallâhu illâ bil hakkı.» Pes nâ-hak kan kılанда — fütüvvet karâr kılmaz. **Onaltıncı kumar oynamakdur.** Zîrâ dünyâsı gitdükçe nefis — incinür; küfre mürtekeb olur ve bu sıfatlu kişiler Tanrı düşmanıdır. Nitekim Kelâm-ı Kadîm'de — 73.109. b. buyurur: «Velâ tüsrifü innallâhe lâ yuhıbbül müsrifun (müsrifin).» Pes bu sıfatıla, bu amelile fütüvvet — bir arada durmaz. **Onyedinci pahl (bahıl) mağbundur.** Nitekim Rasûl — hazreti buyurmuşdur: «El bahılu lâ yedhulicennete ve lev kâne zâhidâ.» — Pes bu sıfatlu kişide fütüvvet karâr kılmaz. **Onsekizinci oğrılıkdur.** Zîrâ oğrı — mağbundur, ne kadar amel varısa hasmındur. Dünyâdahı isbât olacak bu âyet — ma'nisiyle kısâs olunur. «Es sâriku ves sârikatu faktaû eydiyehumâ.» Pes bu sıfatıla — fütüvvet bir arada durmaz. **Ondokuzuncü bühtân kılmakdur.** Bühtân kılmak ulu — zâlimlıkdur. Delîl Kur'an'dur: «Ve la'netullâhi alez zâlimîn.» Pes zulm ehli hakkında — bu âyet gelmişdür: «Hâzâ bühtânün azîm.» Pes zulmıla fütüvvet bir arada karâr kılmaz. — Eğer bu sıfatlu kişilerin hakkında gelen âyete, hadîse ve reddinün isbâtına — ve bunlara gelecek ukubete ve şiddete ve azâba beyân itmeğe mukayyed olursavuz söz — uzar, maksûd kalır. Şimdi maksûd oldur kim erkân erenlerinin arasında — el dutuşmakdur; rumûzât vardır, bir fasıl dahı beyân idelüm. FASL. Bilgil iy — tâlib-i erkân-ı tarîkat ki şeh-bâzân-ı âlem ve fütüvvet-dârân, rumûzât-ı işârât — komışlar, tâ mürebbâ ve mukallid ve naşı fark olına. Ol rumûzâtın bir kısmı el dutuşmakdur. — Ol biş kısımdur. Evvel kısmına ahd dirler. İkinci şart dirler. Üçüncü emânet dirler. — Dördüncü akd dir-

ler. Bişinci «Lahmike lahmî» dirler. «Lahmike lahmî» sırdır. Muhammed Alî arasında. — 74.110. a. akd-i sırdur Muhammed ile Selmân-ı Fârisî arasında; emânet sırdur Muhammed ile — Ashâb-ı Suffa arasında; şart sırdur Muhammed ile ashâb arasında ve mîzandur — fazâil-i ashâba ve ahhâba ahdullâhdur ve ahd-i nikâhdur. İmdi bu biş kısımda — niçe işârât, rumûzât vardır; külliyyen diyevüz, söz tavîl olur. Ammâ ol ki — lâbüddür, anı beyân idelüm; evvel ahdi diyelüm: Ahdullâh, Âdem Peygamber arasında — oldu. Âdem, oğlu Şît'i dost dutdı, ahd eyledi. Pes peder-i tarîkat — dahı gerekdür ferzend ile dest duta, ahd âyetin okuya ve Rasûl hazreti — bu desti — ağac dibinde on yârıla dutdı. Andandur kim bu deste «dest-i Muhammedî» — dirler ve bu desti dutanlardan Hak taâlâ râzı olmışdur; şâhid Kur'an, Kavluhû taâlâ: — «Lekad radiyallâhu (anil) mü'minine iz yübâyiûneke tahtes secereti.» Ve akd-i nikâh dahı bu deste dutulur. — Ukdesi, ya'nî dutması budur kim sağ ellerinün iki baş barmağın bir-birine karşı koyup — bâki barmakların bir-birin ellerin dutalar; şerîat, tarîkat ehli bu dest dutmakda — müttefikdururlar. Ammâ ikinci dest ki şartıdur, ol dahı dest-i Muhammedî gibi kim — baş barmak, baş barmak yüzine gelür, eyle dutalar; ammâ mîzân olmağa gerek, — gaalibün barmağı üstine ola, nâzilün alçakda ola, tâ merâtib fark oluna. Eğer — el dutanlar ales-sivâ berâber dutalar, şehâdet barmağıla baş barmağın — bir-birine kilitlerler; ana «dest-i Alî» dirler. Baş barmak, şehâdet barmağıyla buluşacak — 75.110. b. aynı bilişi olur. Muhammed Mustafa, emânet dutdı Ashâb-ı Suffayıla kim Alî — konuk taryıkdayısa anlar ol taryık gözleyeler. Nitekim buyurur: «Vel hakku ba'dî — ma'a Aliyyin. Sadaka Rasûlullâh.» Ammâ dördüncü akd aslı budur kim: Bir gün Rasûl hazreti — Selmân'ıla dört barmağ bıraktılar, çekişdiler. Selmân suâl itdi Rasûl hazretinden, — bu ne remzdür? Ayıtdı: Yâ Selmân, nitekim bu akd açılmayınca ayrılmaz, sen dahı — Alî'den ayrılma. Pes bu rumûz, erkân ehlinün senedidür, bu remz ehli isterler, bulıcak — bilürler, yek-cihetdür; zîrâ Selmân, Alî hânedânından gayrı hânedana hizmet kılma — ba'dî (ba'de) Muhammedür Rasûlullâh. Bişinci «Lahmike lahmî» dür; anun remzi oldur kim Muhammed ile — Alî, nefs-i vâhidile gayretinden münezzehtur; nitekim Rasûl hazreti buyurur: «Ene ve Aliyyün — min nûrin vâhid.» İmdi Lahmike lahmî dutanlar gerekdür kim sağ ellerinün küçük — barmağın bir-birine çengel karışdura dutup götürüp bulmuşdurlar, ammâ remzi mestûr dutalar — naşidan ve mukallidden; zîrâ cümhûr-ı meşâyih buyurupdururlar: «Lâ tu'til hik-

mete ilâ gayri — ehlihâ fe tazlemûhâ.» İmdi bu dest dutmaklar tâlibe her biri bir mahalde, bir kişiden — yit'sür. Evvel pîr mukaddemdir, şart ve mîzân, tevbe ve telkıyn, pîrden yitişür. İkinci — peder-i ahddur, ahduallah peder tarıkından yitişür Üçüncü üstâd-ı seddür, emânet andan — yitişür. Dördüncü akddur, ol mahfilün şeyhi k'm anı miyân-beste kıldılar, andan yitişür. — Beşinci Lahmike lahmî'dür, ol kâmil müfredîlere, nakıyblere, yâr-i gaalibe, sadr-ı mahfile, halîfeye, — 76.111. a. şeyhlere seyhinden yitişür. İmdi bu rumûzdur; bundan murâd it'ikaadır — ve hakıykatı ve sırrıdır. Evvel ahduallahdan murâd Şeytanıla adâvet itmekdür ve Al-lâh'a — teveccüh itmekdür ve şartdan murâd gaalibe nâzil olmakdur ve nâzili menzile kulavuzlamakdur — ve emânetden murâd hubb-i Alî'dür, mühr-i Alî'dür ve üstâd-ı nefsdür ki ana imân-ı tarikat — dirler ve doğrılıkdur ve ammâ akdden murâd hubb-i Âli Muhammed Alî'dür ve Einme ve Sâdâtur — ve buğz-ı düşmenân-ı hânedân-ı Muhammed Alî'dür ebeden. Ve Lahmike lahmî'den murâd sırr-ı nübüvvet — ve vilâyet sırrın bilenler; zîrâ nübüvvet dört kısımdur: Nübüvvetdür, risâletdür, ülül azmlıkdür, — hâtemetdür. Hâtemi Muhammed Mustafâ'dur. Nübüvveti âhır olıcak vilâyetdür; Şâh-ı Vilâyet'dür; Aliyy-i — Veli'dür ve imâmet dahı anundur ilmile. Zîrâ ahall-i müşkilât oldur, bâb-ı ilmdür. — Cem'i anun ilmine muhtâcdur ve ma'sûmdur. Nitekim Hazret-i Risâlet buyurur: — «İnne Aliyyün mâ üşrike billâhi (böyle) tarfata aynın.» Eyle olsa imâmet anundur. Geldük imdi — pîr şart-ı bey'at dutıcak gerekdür kim evvel makaam-ı halvetde, ye mestûr dost duta, — andan tevbe vire menâhîden, andan telkıyn-i evrâd ide. Bey'at ve tevbe ve telkıyn — âyet'n okuya. Andan peder-i tarikat ahduallah duta, ahd âyetin okuya ve nasîhat vire, — andan üstâd sedd bağlaya, emânet duta; vasıyyet kıla; andan şeyh huzûrına — gelüp ahd dutsa şeyh ana tevellâ ve teberrâ telkıyn ide. Andan sonra tarikat — içinde makbûl olduğu hâlde şeyh gerek ana Lahmike lahmî sırrın bildüre, dest duta. — 77.111. b. Te'vîl ve teveccüh ide, tâ bu biş kısım el dutuşmak zâhiriyle, batınıyla, kavliyle, fi'liyle, — hâliyle tamâm ola. Ol vakt ana müfred dimeklik câiz ola. Çün el dutuşmak. — beyân olundı, pes elde biş barmakda remz vardur, anı dahı beyân idelüm, tâ kusûr kalmaya. — Evvel biş barmak, biş ülül-azim peygambere işâretdür ve biş vakt namâza işâretdür — ve biş Ehl-i Âl-i Abâ'ya işâretdür ve Muhammed-i Mustafâ'yıla dört ashâba işâretdür. — Şehâdet barmağı Rasûl'e, bas barmağı Sıddıyk'a, orta barmağı Fâruk'a, yanındaki barmağı — Zin-Nû-

reyn'e, küçük barmağı Murtazâ Alî'ye ki sâhib-hil'atdur. Yol erenleri, kendüleri — tamâm bir elde, biş barmakla cem'itmişleridi. Evvel şehâdet barmak, şeyh mukabelesinde — ve baş barmak, halîfe mukabilidür ve küçük barmak nakıyb mukabelesidür, yanındağı barmak — beşâris mukabilidür ve orta barmak ashâb mukabelesindedür ve ashâb üçdür; — barmak dahı üç boğumdur. Evvel boğumı işâretdür ahhâba, ikinci boğumı işâretdür — nîm-tarıyka, tamâm işâretdür müfrediye. Bir elde mahfil ehli tamâm işâretdür olanmışdur. — Bu tertîb anunçündür ki ehl-i erkân eğer müsâfir ve ger mücâvir, bir müsâfaha kılmakda bir-birine — kendüleri bildürürler ve baş barmak (beş barmak), ondörtüdür (mafsalları); işâretdür Cârdeh Ma'sûm'a ve bu — barmakları açmakda ve yummakda niçe işâret vardır; eğer cem'isine mukayyed olursavuz söz — tavîl olur. Ammâ gerekdür kim erkân erenlerinin pîrinden ve üstâdından ve yol — atasından ve üstâd-ı şeddinden kendüye yitişen nefeslerin ve senedlerin suâl, cevâb — 78.112. a. tarîkınca beyân idelüm Allah tevfikıyla. Suâl. Eğer sorarlarsa kim şeddün senedi zâhirin bildük, ammâ bâtınî ma'nîsi nedür? Cevâb oldur kim bâtın ma'nîsi şeddür, ya'nî Şeytânla — mü'min arasında muhtesibdür. Ehl-i şeddün gerek şeddin mührinden, yolından utana, — korka, amel-i Şeytân kılmaya, zîrâ küllün mâli harcolur. Suâl. Eğer aydarlarsa kim — kardaş dutmağın senedi kimdendür? Cevâb oldur kim: 1. Âdem'den, 2. Nûh'dan, 3. İbrâhîm'den, — 4. Muhammed-i Mustafâ'dan Cebrâîl'e kardaş okuşdılar. Rasûl hazreti üç yirde — işâret itdi. Evvel Benî Kubays dağında ol mağarada kim ashâb bile oturdı. Çünkim — Ömer İslâma geldi, ashâb kırk tamâm oldı, ol şükrâneye Rasûl buyurdi: — «Yâ ashâbî tahâfe ve fil islâmî ahaveyni lehû ahaveyn (böyle).» Pes ashâb, ikişer ikişer kardaş — oldılar ve kendü mübârek elin uzatdı, ayıtdı: «Yâ Aliyyu ente ahî fid dünyâ vel âhireti.» — İkinci Mekke'den Medîne'ye hicret itdükde muhâciri ansârıla kardaş olmağa emr itdi kim bir-biriyle — nigâh-dâşlık kılalar; anda dahı kendüsi İmâm Alî'yi kardaş idindi. Üçünci Gadiru Humm — güninde eğer kim, kiminle kardaş olduğın dirsevüz söz uzar. Bârî anda dahı — İmâm Alî'yi kardaş idindi. Suâl. Eğer aydurlarsa kim oğul ata okuşmağın senedi kimdendür? — Cevâb oldur kim Muhammed-i Mustafâ, Zeyd ibni Hârise'yi oğul idindi ve Zeyd, Rasûl hazretin — ata idindi ve Hasan-ı Bısrî, İmâm-ı Alî'yi ata idindi. Suâl. Eğer Hak taâlâdan aydurlarsa kim — üstâd dutmağın senedi kimdendür? Cevâb oldur kim Peygamber aleyhisselâm hitâb — 79.112.b. oldur kim: Yâ

Âdem, oğlanlarını Şî't'e ilet, terbiyet itsün. Âdem ayıtdı: Yâ rabbi, — ben terbiyet ideyim. Yine hitâb geldi kim: Yâ Âdem, Şî't terbiyet itsün, tâ oğlanlarına — edeb ilmin öğrenmek vâcib ola. Rivâ-yetdûr ki Şî't Peygambere gelen suhufda — ekser edeb beyânuyıdı. Sual iderlerse kim şeyh dutmağın senedi kimdendir? Cevâb — oldur kim Hak taâlâ, Mûsâ Peygambere buyurdu kim: Yâ Mûsâ, var, bir mürşid dutun, sana edeb — ilmin öğrede. Mûsâ ayıtdı: Yâ rabbi, kime varayım? Hî'tâb geldi kim Hızır'a var. Pes Mûsâ — Hızır'ı şeyh idindi. Kelâm-ı Kadîm'de buyurur: «Kaale lehû Mûsâ hel etteb'uke alâ en tuallimenî — mâ ullimtu reşedâ.» Bu mahalde söz çokdur. Enbiyânun, evliyânun şeyhi vardur. Hazret-i — Rasûl buyurur: «Men lâ şeyha lehû lâ dîne lehû ve lâ îmâne leh.» ve Kaal a.m: «Men lâ şeyha lehû şeyhuhu — ş Seytân.» Bu hadîs cevâb-ı kâfidür. Suâl. Eğer aydarlarsa kim murâd pîrden ne — ve pederden ne ve üstâddan ne? Cevâb oldur kim tevbe ve telkıyn pîrden ve pederden — ahdullah, üstâddan şedd-i Alî ve mühr-i Alî. Suâl. Eğer aydurlarsa kim ma'nî-i şedd ne? — Cevâb: Şedd-i vefâ ve teslîmi. Suâl. Eğer aydurlarsa kim peder bilûni neyle bağladı? Cevâb — oldur kim peder bil bağlamaz, pend-ü nasîhat ider. Eğer aydurlarsa kim yol atandan — sana ne yitişdi? Ayıt: Oniki nesne, 1. Ahd. 2. Akd, 3. Nasîhat, 4. Emânet — 5. Gaalibe nâzil olup, 6. Sohbet, 7. Mahabbet, 8. Üstâd-ı nefis olmak, 9. Hıfzül lisân, 10. — Himmet, 11. Muvâfakat, 12. Nefs-i helvâ. Suâl iderlerse kim nîm-tarıykun nefis-i helvâsı — 80.113. a. nedür? Cevâb budur kim: Lâ ilâhe illallâh Muhammedür Rasulullâh Aliyyün Veliyyullâh. Ma'nîsi ya'nî — tarîkate kadem basdı, Hudâ, Muhammed, Alî'ye îmân getürdi. Suâl iderlerse kim — müfredînün nefes helvâsı nedür? Cevâb: «Ahibbâ ihim etevellâ ve min a'dâihim eteberrau.» Ya'nî — tevellâ kıldum dûtân-ı hânedân-ı Muhammed ve Alî'ye ve teberrâ kıldum düşmenân-ı hânedâna. — Suâl. Eğer aydurlarsa kim halîfelere, nakıyblere ve ahlîlere ve seyhîlere nefes-i helvâ nedür? — Cevâb oldur kim Şâh-ı Vilâyet yâ sâhib-şedd yâ İmâm-ı Alî kerremallâhu vecchêhû. Suâl — iderlerse kim üstâdun seni neyle revân itdi? Cevâb oldur kim kendînin — hoşnûdlığıyla ve erenlerin irâdetiyle. Suâl iderlerse kim pîr bilûni neyle bağladı? — Cevâb oldur kim bir ahd-i Hudâ sübhan ve şedd-i Şâh-ı Merdân ve telkıyn ve vasıyyet-i pîrân. — Suâl iderlerse kim senûnile pîrûn arasında nişân nedür? Cevâb oldur kim tevellâ ve teberrâ. — Suâl iderlerse kim tevellâ ve teberrâ nedür? nicedür? Cevâb oldur kim her kişînün sülûk'ine nisbet — tevellâsı ve teberrâsı vardur. Evvel kavî ehlinün tevellâsı emr-i ma'rûfdur, te-

berrâsı nehy-i münkerdür. — İkinci fi'l ehlinün tevellâsı yek-cihetlikdür, ya'nî Âli Muhammed Âlî eteğine komışdur, — hâlis, muhlis olana birliğe yitişmişdür ve teberrâsı Muhammed Âlî vasiyyetin koyup — Âli Muhammed Âlî'ye nazar-ı adâvet idenile adüvv-i tâm olmakdur. Üçünci: Hâl ehlinün — tevellâsı rızâ-yı Hakk'a ve vuslat-ı Hakk'adur ve teberrâsı mâ-sivallahdandur; hattâ kendü nef-sinden — dahı. Suâl iderlerse kim sana şedd nirede yitişdi? Cevâb oldur kim ol mahfilde — 81. 113. b. fülân makamda fülân seyyid-i sâdât ve ülemâ ve fukarâ huzûrında, fülân şehride oldı. — Suâl iderlerse kim pîrün sana safâ-nazar kıldukda ne didi? Cevâb oldur kim: — Şerîatda üstüvâr ol, tarîkatde pâ-y-dâr ol, hakıykatden haber-dâr ol. Suâl. — Eğer aydurlarsa kim ata oğlunun bilin bağlamak câiz midür? Cevâb oldur kim: dürüstdür. — Zîrâ, Âdem, Şit'ün bağladı, Nûh a.m, Sâm'un bağladı. İbrâhîm Halilün (İsmâîl'ün) bağladı. — İmâm Âlî kerremallâhu vechehu, Hasan'ün ve Huseyn'ün bağladı ve Muhammed-i Hanefî (Hanefiyye) nün bağladı; — dört oğlunun bilin bağladı. Bu zamanda dahı ehl-i tarîyk arasında ata, oğlunun — bilin bağladı ve bağlamak câizdür. Suâl. Eğer aydurlarsa kim tarîkat ehli tercüman — söyleyüp bende kimün hakkı varısa taleb idün, yâ halâl idün, âhîret hakkı boynumda — kalmasun demek senedi kimdendür ? Cevâb oldur kim: Muhammed-i Mustafâ'dandur. Suâl. — Eğer aydurlarsa kim yâ bir-bir'nden hak taleb itmek senedi kimdendür? Ayıt: Ol dahı Rasûl — hazretinden; zîrâ kaçan «İzâ câe» nâzil oldı, Rasûl hazretine ma'lûm oldı kim dündâyan — âhîrete naklîder, ayıtdı: Bende kimün hakkı varısa taleb itsün, didi. İki kişi taleb — itdi, ayıtdı: Yâ Rasûlallâh, gazâda saf düzerken bir demrensüz okıla beni karnuma dürtüpdürürdün. — Rasûl ayıtdı: Gel, sen de okıla karnuma dürt didi. Geldi, yüzünü Rasûl'ün karnuna sürdi; — murâdum buyıdı didi. Rasûl ayıtdı: Halâl eyle, âhîrete kalmasun didi; halâl eyledi. — Biri Ukâşa idi; Yâ Rasûlallâh, gazâya giderken kamçıbirle at urdın; — 82. 114. a. kamçı ucu geldi, benim yağrınuma dokundı. Rasûl kamçuyu getürdüp — Ukâşa eline virdi; hakkun al; benim arkama ur didi. Rasûl, mübârek — yağrının açdı, Nübüvvet mührin gördi; yüzün sürdi; ayıtdı: Yâ Rasul— allâh, benüm murâdum heman buyıdı didi; âhîret hakkı halâl olsun didi. — Rasûl, Ukâşa'ya duâ kıldı, sensüz cennete girmeyem didi. Erkân ehli — kimseye hakkın gerek üzerinde komaya. Suâl iderlerse kim tercümân-ı lisan — söylemek senedi kimdendür? Cevâb oldur kim: Âdem Peygamber söyledi: — «Rabbenâ zalemnâ enfusenâ ve in lem tagfir lenâ ve terhamnâ lenekûnenne minel hâsi-

rîn». — İkinci Nûh, üçüncü Mûsâ, dördüncü Dâvud, beşinci Kanber-i Alî kim bir gün bir hâl — oldu kim İmâm Alî gazebe geldi. Kanber korkup Abdullâh ibni Abbâs'a — geldi, ağladı. Abdullâh ayıtdı: Yâ Kanber, kaçan İmâm'ı göresin, karşısına — var; ayıt: «Vel kâzî-minel gayza vel âfine anin nâsi vallâhu yuhîbb — ül muhsinîn.» di; bu korkudan kurtulasın. Kanber eyle kıldı, İmâm Alî Kanber'e — bağışladı. Suâl. Eğer aydurlarsa kim tarîkat içinde bir suçlu kişinün — boynuna seng asarlar, sengden ayrı nesne asmazlar, sebeb nedür? Cevab — oldur kim: Mûsâ mübârek tenini kimseye göstermedi; kavm gümâna iletdüler, teninde — ayb vardır, anuniçün kimseye göstermez. Bir gün Mûsâ a.m, Nil ırmağında — 83.114. b. diledi kim guslide, libâsını çıkardı, taş üzre kodı. — Asâyı yanına dikdi, sudan çıkıdı. El sundı ki libâsın — alup giye. Ol taş, Allah emriyle yirinden kopdı, yürüdi. Mûsâ a.m. — cehd itdi kim ol taşa yitişe. Ol taş dahı katı gitdi; — hattâ Mısır şehrine girdi, bir ucından çıkıdı, biraz şehirden dağra çıkıdı; — durdı. Çün Mûsâ aleyhis-selâm taşa yitişdi, libâsın aldı, gitdi. — Ammâ gazebin yenmedi, asâyıla taşa oniki kerre urdı. Taş on — iki yirde delük-delük oldu. Ol taş Allah emriyle dile gelüp söyledi; — ayıtdı: Yâ Mûsâ, ben senün arılığına tanıklık virdüm, sen benüm oniki — yirde bağrum deldün, ben hod kendü re'yimüle yürimedüm. Allah emriyle yürüdüm; — zîrâ senün kavmun tenünde aybun var diyü gümâna iletdiler; pes Allâhu taâlâ — bana emreyledi; ben senün libâsını alup gittüm. Senün mübârek — tenünü ol gördi, gümânları gitdi. Çün Mûsâ a.m., ol taşdan — bu sözi işitdi, taşa özritdi; tercüman söyledi. Ol taş — Mûsâ Peygamberin özrin kabûl itdi; ayıtdı: Yâ Mûsâ, beni götürgil — boynuna asgıl didi, tâ sana bun deminde gerek olam didi. — Mûsâ a.m. ol taşı götürdi; bir ipile boynuna asdı. Ol taş — 84.115. a. ayıtdı: Yâ Mûsâ, sana ve senün ümmetüne su gerek olsa, bulunmasa — boynundan indürüp yir yüzine koyasın; Allâhu taâlâdan hâcet dileyüp — duâ kılasun; Hak taâlâ emriyle ol oniki delükden oniki geçmeyi — revâne olup akardı. Mûsâ Peygamberün dahı kavmi oniki sıbt idi. — Her sıbt, ol geçmenün birinün suyından kanarlardı. Nitekim Hak taâlâ — Kelâm-ı Kadîm'de buyurur: «Ve katta'nâhumüsnetey, aşerete esbâten ümemâ. El-âye.» — Ya'nî oniki bölüğü her bölüğün bir nakıybi vardı. Çünki ol bölüklerin — hâceti biterdi, su yine giderdi. Andan Mûsâ ol taşı getirüp — boynuna asardı. Bu sözün hakkında Kelâmullâh buyurur: «Fenfeceret minhu — senetâ aşerete aynen kad alime küllü ünâsin meşrebehum.» (II, 60.) Çün ol taş — su zarfı oldu; sengi ana

teşbîh iderler. Suâl. Eğer aydurlarsa kim nakıybler — su sunıcak sağ ayağın sol ayağının üzerine basduğu nedür? Cevâb — oldur kim Rasûl hazreti aleyhisselâm su taleb itdi içmeğe, — Hasan, Hüseyin anda hâzır idi, ikisi bile durup suya — seğırttiler. İmâm Hüseyin becid vardı. Su kabın alup gelüriken — gördi kim ayağının baş barmağı nesneye dokunup kanamış. Anı göricek — sağ ayağının baş barmağıyla kanamış; barmağın basdı, Rasûl görüp — 85.115.b. münfail olmaya. Selmân-ı Fârisî, bu sırdan vâkıf oldu, kendünün — sol ayağının baş barmağı yoğıdı, İmâm Hüseyin'ün ol fi'li kendüye — hoş gelüp anı âdet itdi; pes senedi bu vechile isbâtdür. — Suâl iderlerse kim nemed geymeğün hakkı nedür? Cevâb — oldur kim nemed didüğümüz üç harfdür: nûn'dür, mîm'dür, dâl'dür, Nûn — nassa delâlet ider, ya'nî Kelâm-ı Hakk'a. Mîm mühre delâlet ider. — Dâl dîne delâlet ider. Her derviş kim nemedi bu isbâtıla geymeye, — sâir halkdan anun farkı olmaya. Suâl. Eğer aydurlarsa kim şedd — salmak yidi asıldur. Yididen murad ne? Ve ol yidi salmağın sûreti nicedür — ve her salışun adı nedür ve kimden taallukdur? Cevâboldur kim: — Yidi asl salmakdan murad yidi tâifedür. Ol yidi salışun adı taalluk — bu vechile anlanur: Evveline «elif» dirler, salışı hem elif seklindedür. — Meselâ sûreti budur: | İkinci «kavs» dür, hem yine yay seklidür, sûreti budur: ~ ~ Üçüncü «mihrâb» dur, sûreti budur: || Dördüncü lâm-elifdür, — sûreti budur: √ Beşinci «Süleymânî» dür, anun dahı salışı sûreti budur: — ∘ Altıncı «Yûsufî» dür, sûreti budur: ∘ Yidinci «hâfi» dür, anun — dahı salışı budur: «Elfî» ye «şedd-i Rûmiyâne» dahı dirler, taallukdur meddahlara. — 86.116. a. Zîrâ ki bunlar ehl-i tuğdur; ya'nî sâhib-dâire, ehl-i gulbang — ve ehl-i salavâtun (salevât) ve muhibb-i Hânedândur; ne ki söylerlerse tevhid, na't, — menâkıbdur. Kelâmulâh'dan istihrâc itmişlerdür. Bunların kelâmı — can gıdâsıdır, nefesleri makbûldür. Mescidde, mihrâbda, minberde, — kelâmda makbûldür ve dahı cemî'i ehl-i nefes bu şeddde taallukdur. Kurrâ, — hoş-hon, muarrif, müezzin ve dahı ne kim bunlara benzer varısa, ya'nî — cemî'i ehl-i erkân kim ehl-i nefesdür, şedd-i elfîye taallukdur. Ammâ «kavsî» ye — «şedd-i fâhirân» dahı dirler; taallukdur ol tâifeye kim sâhib — tâc (ü) kemer ve sâhib-seyfdür ve ehl-i kabz (a) dur ve ne kim bunlara — benzer varısa kim sâye-i pâdişahdadur ve fârisdür ve mücâhiddür ve — sâhib-hükümdür ve nızâm-ı memleketdür; ya'nî cemî'i mücâhidîn, — şedd-i kavsîye taallukdur. Ammâ «şedd-i mihrâbî» kim ana «şedd-i tâziyân» dahı — dirler, ehl-i seccâdeye kim bunlar müf-

tîler, kadılar, hatibler, imamlar — ve meşâyihdür ve ehl-i mihrâb olardur. Sâhib-mihrâb ve seccâde — Muhammed-i Mustafâ'dur. Ammâ «şedd-i lâm-elfî» ye «şedd-i ıstirâk» dahı dirler; — taallukdur sakkalara ki bunlar sâhib-ayağ ve siyakdur ve hayât-bahşdur. Kaasım-ı cennet ve sâki-i Kevser Emîrül Mü'minîn Alî'dür — 87.116.b. ve sakka, meddâhdur. İşâret-i elif, delâlet-i meddâhlıkdur. Lâm, delâlet-i — sakkalıkdur ve ıstirâk, ol ma'nîyedür kim ne kadar ehl-i sumât — varısa kim aç doyurur ve susuz kandurur ve gıdâ yitişdürür ki bunlar Halîl'dür. — İnsâna müfid nesneleri ki et'imededen ve eşribeden vardur, anı insâna — yitişdürürler, cemî'i şedd-i lâm-elif'ye taallukdur. Ammâ şedd-i Süleymânî'ye — «şedd-i hâdimân» dahı dirler, taallukdur ferrâşlara ki bunlar sâhib — devr-i çenberdür ve fahirleri Mûsâ Kelîmullah'dandur; ya'nî Hak taâlâ, Mûsâ Peygambere buyurdu kim hayme düzdü. Anun — kıssası çokdur, bu mahal takaazası muhtasar itmekdür. Dahı niçe esnâf, — bu şedd-i taallukdur; ehl-i şerîd ve ehl-i kıyâs ve bu kabilde ne kim buna — benzer varısa cemî'i şedd-i Süleymânî'ye taallukdur. Ammâ şedd-i Yûsufî'ye — «şedd-i Mısıryân» dahı dirler, taallukdur ehl-i meftûle ve ehl-i fakre ve ehl-i — tevekküle ve ehl-i tefekküre ki bunlar dâimül evkaat mücâvirlerdür — ve dahı taallukdur ehl-i bahya kim niçe esnâfun bahyada taallukı — vardur. Bunlar cemî'i, şedd-i Yûsufî'ye taallukdur. Ammâ şedd-i hafî'ye «şedd-i — Süleymânî» dahı dirler, taallukdur dellâklere, hammâmlara hizmet — idenlere ki bunlar ehl-i setîr ve ehl-i şüşt ü şûydu; oğlanlarınun — 88.117.a. cemî'i aybın görücilerdür. Pes ehl-i setîr bunlar ve ehl-i tıyg (u) tîrâşdur — ve niçe esnâfun tıygde taalluku vardur; şöyle kim cerâh ve kassâb — ve ne kim ehl-i tıygdur, cemî'i şedd-i hafîye taallukdur. Bu yidi tâîfede — söz çokdur; ekser ehl-i nücûm bu bahsi itmişlerdür. Biz bu mahalde — bu kadar kelâmıla ihtisâr idelim, edeb beyânına gidelim ki — lâzım-ı tarîkat edebdür. Edeb öğrenmek vâcibdür. Nitekim ekâbir — buyurmuşlardur:

Edeb tâcîst ez nûr-ı ilâhî

Bînîh ber ser biroo her câ ki hâhî—

Ve Emîrül Mü'minîn Alî kerremallâhu vechehû buyurmuşdur: «Şerefu — l mer'i bil ilmi vel edebi, lâ bil aslı ven nesebi.» Ve Rasûl hazreti — sallallâhu aleyhi ve sellem buyurmuşdur: «Edebün nefsi hayrun min edebi — d dersi.» Zîrâ cümle ilmün yiğreği edebdür; her kimde kim edeb — var, hayâ var ve her kimde kim hayâ var,

îmân var. Nitekim Rasûl — hazreti buyurur: «El hayâu minel îmân.» Ve bu ma'nide Mevlânâ Celâleddîn — kaddesallâhu sirruhu buyurmuşdur:

Ez Hudâ cûyîm tevfiyk-ı edeb

— *Bî edeb mahrûm geşt ez lûtf-ı rab.*

Çün edeb beyânı fütüvvet — kitablarında lâzımdur; pes vâcib oldur kim elden geldükce — mahal iktizâsınca beyân idevüz, tâ her azîze kim nasîb olup — 89. 117. b. bu kitaba mütalâa ideler, fütüvvet âlemin tamâm müşâhede ide; nitekim — Emîrül Mü'minin, İmâmül Müttakiyn Aliyy ibni Ebî-Tâlib kerremallâhu vechehu, — bu ma'nide buyurmuşdur kim fütüvvet âlemi, bir âlemdür ki anun — yiri imandur, göki ma'rifetdür, güneşi şevkdur, yılduzları — hidâyetdür, ayı mahabbetdür, buludı akıldur, yağmuru rahmetdür, — bus-tânı edebdür, ağacı tâatdur, yimişi hikmetdür. İmdi gerekdür kim bûsitân ârâste ola her dürlü çiçekden — ve mîveden, tâ her kim bûsitânı temâşâ kıla, bu çiçeklerden — koku alup dimâğı muattar ola ve bu yemişlerden lezzet bula, — bu fakıyri duâdan tâd ideler. FASL. İy azîz, edeb ilminde dahı — vâcib var ve müekked var, lâzım var, müstahab var. — Ahassunun teklîfi özge ve aamminün ke-ennehû ahassına lâzımdur ki — ellidört farzı, yitmişiki şartı, yidiyüz kırk edebi riâyet — ide. Ammâ aammine yüzyiğirmi dört edebi beyân idevüz — tafsîliyle, tâ ol yüzyiğirmi dört edebi riâyet idenler, yüz — (yiğirmi dört) bin peygamber sevâbindan mahrum olmaya inşâallâhu taâlâ. Amma — ol yüzyiğirmi dört kifâyet ider dimişler; amma ellidört — 90. 118. a. farzı, yitmişiki şartı, yidiyüz kırk edebi tafsîl idersevüz söz tavîl — olur; bu muhtasar, ana tâkat getürmez. Amma gerekdür kim yüz — yiğirmi dört edebi beyân idevüz tafsîliyle, tâ ol yüzyiğirmi — dört edeb (e) riâyet idenler yüzyiğirmi dörtbin peygamber — sevâbindan mahrûm olmayalar inşâallâhu taâlâ. Ammâ ol yüzyiğirmi — dört edebün onikisi taâm yimekdendir. Üçi su içmekdedür. — Dördi söz söylemekdedür. Bişi don geymekdedür. Dördi — evden çıkmakdadur. Sekizi yol yürimekdendir. Dördi — mahallede yürimekdendir, Bişi bazarda yürimekdendir. Üçi — nesne satun almakdadur. Üçi dahı eve nesne getürmekdedür. B'şi eve girmekdedür. Üçi dahı oturmakdadur. Üçi dahı — konukluğa varmakdadur. Bişi dahı beğler katına varmakdadur. — Üçi dahı teferrüce varmakdadur. Üçi dahı âdem okuyuvarmakdadur. — Altısı hammâma varmakdadur. Onu su dökme-

dedür. Bişi hasta — soruvarmakdadur. Altısı azâya varmakdadur. Dördi makbereye — varmakdadur. Dördi döşekde yatmakdadur. Üçi dahı döşekden — kalkmakdadur. İkisi bardağa su koymakdadur. İkisi dahı başmak çevirmekdedür. — 91. 118. b. Üçi dahı mescide girmekdedür. Üçi dahı mesciddé oturmakdadur. — Üçi dahı mescidden çıkmakdadur. Tamâm yüzyiğirmi dört edepdur. — Biri eksik olsa edebsüzlikdür. Pes bu yüzyiğirmi dört — edebi taleb itmek vâcibdir; nitekim ekâbir, bu mahalde bu rubâfiyi — buyurmuşdur; eğerçi bir rubâîdür, ammâ nice remz ve nice nasîhatdur: —

*Her kesî k'o edeb taleb nekuned
Ber bısât-ı şeref tareb nekuned —
Edeb âmûz ger henâ hâhî
Tâ zemâne turâ edeb nekuned*

Tâ çün bu yüzyiğirmi — dört edeb taksîmiyile ne mahallerde isti'mâl olunurmuş, alet tertîb — beyân olundı, gerekdür kim ne fiillerdedür, anı dahı beyân idevüz, — tâ müşkil kalmaya. **Evvel ol oniki edeb kim taâm yimekdédür:** — Evvel sağ dizin diküp sol dizi üzerine otura, ve murabba' otura. — tecvîz itmîşler; diz çıkmek hod makbûldür. İkinci: Lokmayı kiçi kese, — kimse öninden almaya. Üçünci: Ağzına koydukda lokmayı evvel sağ — yanıyla çeyneye. Dördünci: Tiz yiye, dökmeye, bulaşdırmaya, damlatmaya. — Bişinci: Lokma ağzındayiken söz kelecî eylemeye. Altıncı: Kimsenün lokmasını — gözetmeye. Yidinci: Başın, gevdesin kaşmaya, taâm yiyici çevreye çevre — bakmaya. Sekizinci: Etmeği ısırup aşâ banmaya. Dokuzuncı: Katı-katı — 92. 119. a. söylemeye ve kahkahayıla gülmeye. Onuncı: Her taâma izzet idüp, — teennîyile yiye. Onbirinci: Şol nesne ki yabana bırağacakdur, sügük gibi, — kap gibi, anı kendü önine koya. Onikinci: Taâmdan sonra elin yuya ve sile. **Ammâ ol üç edeb ki su içmekdedür;** evvel: Bardağı — iki eliyile duta. İkinci: Kekince içe. Üçünci: Üstüne dökmeye. — **Ammâ ol dört edeb ki söz söylemekdedür;** evvel: katı-katı — söylemeye kim ağzı yârı saçılmaya. İkinci: Âdemile söyleşirken çevre — çevre bakmaya. Üçünci: Sen-ben diyü söylemeye, siz-biz diyü lûtfîle söyleye. — Dördünci: Eliyile söylemeye. **Ammâ ol biş edeb kim don geymekdedür,** — evvel: Sağ yanından eğnine ala, sağ yinine elin soka. İkinci: — İmâmesin otururken sarmaya. Üçünci: Diz donın uru-dururken geymeye. — Dördünci: Başmağın geyicek evvel sağ ayağına giye. Bişinci: Başmağın — çıkarıcak evvel sol ayağın çı-

kara. Ammâ ol dört edeb ki evden — çıkmakdur; evvel: İşikden daşra sol ayağın basa. İkinci: güle-güle çıkmaya. Üçünci: Yukaru bakmaya, tekebbürlükdür. Dördünci: Tanğrı adın aydı-çika. Ammâ ol sekiz edeb ki yol yürümekdedür, — evvel: Katı-katı yürümeye. İkinci: Canavarcukları gözede, basmaya. Üçünci: — 93.119.b. Dört yana baka-baka gitmeye. Dördünci: Taşdan taş seğirmeye. — Bişinci: Irlamaya. Altıncı: Kimsenün ardınca bakmaya. Yidinci: Kendüden — ulunun önince yürümeye. Sekizinci: Bir kişiyle giderken — bir işe meşgul olup anı muntazır kılmaya. Ammâ ol dört edeb — ki mahallede yürümekdür, evvel: İşî olmaduk mahalleye yürümeye. İkinci: Karşudan — gelen kişiye yakın yürümeye. Üçünci: Bacalara ve pencerelere, — açuk kapulara bakmaya. Dördünci: Oğlancuklara uymaya. Ammâ ol biş — edeb ki bazarda yürümekdür, evvel: Omuzunu kimseye urmaya, — ya'nî itişmeye. İkinci: Irakdağı kişilere çağırmaya. Üçünci: Bazarda — lağ itmeye, kahkahayıla gülmeye. Dördünci: Tükürmeye, sümkürmeye. — Bişinci: Nesne yimeye, içmeye, yürürken. Ammâ ol biş edeb kim — hasta hâlin sormakdur; evveli, ikindü namazından sonra varmaya. — İkinci: Güler yüz ile gire. Üçünci: Sol yanından dolana, sağ yanına — otura. Dördünci: Çok oturmaya. Bişinci: Duâ kılup kalka. Ammâ ol altı — edeb ki azâya varmakdadur; evveli: Dülbendin bozmaya ve yire — urmaya. İkinci: Elin göğsine urmaya. Üçünci: Azzamalâhu ecreke — diye. Dördünci: Çok ağlamaya. Bişinci, «İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn» diye. — 94.120.a. Altıncı: Sabridün diye, öğüt vire. Ammâ ol dört edeb ki — makbereye varmakdur; evveli: Tekbîr getüre, Fâtiha okuya ve «Elhâküm — üttekâsür» sûresin okuya. İkinci Arkun-arkun yüriye, tekebbürâne — yürümeye. Üçünci: Tükürmeye ve sümkürmeye.

[Ankara nüshası burda bitiyor. Burdan sona kadar olan kısmı, İst. Belediye K. M. Cevdet Kitapları arasında K. 40 No. da kayıtlı nüshadan yazıyoruz; ancak «makbereye varma» edeplerinin dördüncüsü o nüshada da yok.]

İşbu zıkr ü beyân — ve tahrîr olunan yüzüğüirmi dört şart mücebince amel eyleyen — kimse Ehl-i Beyt ve muhibb-i Hânedân ve erenler katarından tard u ib'âd — olunmaz. Heman Cenâb-ı Vâhibül atâyâ hazretleri tevfiğini refiyyk — ve hidâyetin yoldaş eyleye — âmin yâ muîn.

Şeyh Seyyid Huseyn'in Fütüvvet-Nâmesi'nin birinci ve ikinci sahifeleri

Üçüncü ve dördüncü sahifeleri

Son sahifeleri